

การประเมินผลรวมภาคเทศบาลตำบลกำแพง
อำเภอละงู จังหวัดสตูล

สัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม
มหาวิทยาลัยทักษิณ

2550

ใบรับรองภาคนิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย
และการวางแผนสังคม
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ชื่อภาคนิพนธ์ : การประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง
 อำเภอละงู จังหวัดสตูล
 ชื่อ – ชื่อสกุลผู้ทำภาคนิพนธ์ : นายสัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์
 อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

..... ประธานที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาณุ ธรรมสุวรรณ)

..... กรรมการที่ปรึกษา
 (อาจารย์ปาริฉัตร ตู่ดำ)

เพิ่มเติม
 กรรมการที่แต่งตั้ง
 (นายวัฒนา บุญชัด)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับภาคนิพนธ์ฉบับนี้ เป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหา
 บัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม ของมหา
 วิทยาลัยทักษิณ

บริหารหลักสูตร ประธานกรรมการ
 (อาจารย์ ดร. อิศร์ภูริ รินไธสง)

สำเร็จการศึกษา เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบระดับความรู้ความเข้าใจ และระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง และทราบระดับความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตลอดจนทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง วิธีดำเนินการวิจัยใช้ประชากรในการศึกษาคือบุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 96 คน และประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 3,361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น 2 แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแรกเก็บข้อมูลจากบุคลากรของเทศบาลทุกคนทั้ง 96 คน และแบบสอบถามชุดที่สองเก็บข้อมูลจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลกำแพง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย จำนวน 350 คน การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ในส่วนความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรใช้ค่าร้อยละ แล้วจัดแบ่งระดับออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง ในส่วนการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล และในส่วนของความเป็นธรรมาภิบาล ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละแล้วจัดแบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับต่ำมาก ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงมาก

ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 65.6 ของบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง ร้อยละ 91.67 ของบุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับสูงถึงสูงมาก และความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงโดยรวมอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ ควรมีการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรเทศบาลโดยเพิ่มความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และเสริมสร้างความสามัคคีในบุคลากรของเทศบาลโดยการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เป็นประจำ ควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการทุกคน ควรมีการเร่งปรับปรุงแก้ไขระบบประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของระบบเสียงตามสาย และรูปแบบการจัดรายการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ควรปรับปรุงระบบการให้และรับข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตให้มีความเป็นปัจจุบัน ควรหาวิธีให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และร่างเทศบัญญัติงบประมาณ ในการทำวิจัยต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่จะยกระดับความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงให้ขึ้นถึงระดับสูงสุด และควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิ

บาลของเทศบาลตำบลกำแพงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการตาม
หลักธรรมาภิบาลให้ดียิ่งขึ้น

The Assessment of Good Governance as Practiced by the Municipality
of Tambon Kumpaeng, La-ngu District, Satoon

SAMRIT LIANGPRASIT

This thesis is submitted in partial fulfillment of the requirements
for Master of Arts degree in Social Policy and Planning

Thaksin University

2007

ABSTRACT

The objectives of the research entitled *The Assessment of Good Governance as Practiced by the Municipality of Tambon Kumpaeng, La-ngu District, Satoon Province*, were: to know the Municipality personnel's levels of knowledge and understanding of the principles of good governance and their work performance by those principles, to know the quality of good governance of the Municipality, as well as to identify problems, obstacles, and suggestions regarding the Municipality's compliance with the principles of good governance in its operations. For research procedure, the population of the study consisted of 96 personnel of the Municipality and 3,361 citizens eligible to vote within the jurisdiction of the Municipality. The research instruments were two questionnaires: one to elicit data from 96 Municipality personnel, and the other to elicit data from the voting Municipality citizens, numbering 350 by means of simple random sampling. The statistical analysis consisted of three parts. Regarding the personnel's knowledge and understanding of the principles of good governance, percentage values were used, with three levels of classification: low, medium, and high. Regarding the personnel's work performance by the principles of good governance, the statistical values of mean, standard deviation, and percentage were used, with five levels of classification: very low, low, medium, high, and very high. Mean and standard-deviation values were used for the quality of good governance, with five levels of classification: very low, low, medium, high, and very high.

The findings of the study were as follows. The percentage of the personnel with a high level of knowledge and understanding was 65.6. The personnel's work performance complied with the principles of good governance on high and very high levels altogether at 91.67 per cent. The overall quality of good governance of the Municipality averaged 3.65.

These suggestions were made. Quality development should be effected for the personnel of the Municipality as follows: enhancement of the knowledge and

understanding of good governance; exercise of control and cultivation of conscience in work performance by the principles of good governance; and promotion of group unity for the personnel. Education should be provided through regular training sessions and seminars. All people serviced should be gauged for their satisfaction. The system of public relations should speedily be remedied, particularly concerning the quality of the public-address system and the types of programs to benefit the public maximally. The transmission and reception of Internet data and information should be brought up-to-date. The public's satisfaction as a whole should be assessed three times a year at least. Ways should be found to involve the public in the preparation of the Municipality's development plan and of a draft Municipal budget. For future research, a study should be made of factors for upgrading the quality of good governance of the Municipality to the highest level. And a comparative study should be made between the Municipality of Tambon Kumpaeng and other organizations of local administration in terms of the management by the principles of good governance for the purpose of upward development of the said management.

ประกาศคุณูปการ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความกรุณาอย่างยิ่ง จากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาณุ ธรรมสุวรรณ และ อาจารย์ปาริฉัตร ตู่ดำ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ และ นายวัฒนา บุญชาติ ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม ตลอดทั้งอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ แนวคิดและวิธีการทำให้สามารถดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ บุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพงทุกคน รวมทั้งประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลกำแพง ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้าย ขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขานโยบายและการวางแผนสังคม มหาวิทยาลัยทักษิณรุ่นที่ 7 ทุกคน ที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือ

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้เป็นกตัญญูตาบุญตา แต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	12
ภูมิหลัง	12
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	15
ขอบเขตของการวิจัย	15
นิยามศัพท์เฉพาะ	16
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล	17
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน	36
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ.....	39
การประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.....	40
ธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
กรอบแนวคิดในการประเมิน	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
แหล่งข้อมูลในการศึกษา	59
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	60
วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	61
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	62
การกำหนดเกณฑ์การประเมิน.....	66
4 ผลการวิจัย	66
การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามจากบุคลากรเทศบาล.....	66

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนขอแบบสอบถามจากประชาชน 76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
บทย่อ.....	88
สรุปผล.....	89
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	105
ประวัติย่อผู้วิจัย	116

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงคำเรียกใช้ธรรมนูญ	21
2 แสดงองค์ประกอบของธรรมนูญที่เสนอโดยสำนักงาน ก.พ.	28
3 แสดงผลการประเมินผลในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน 7 แห่ง	51
4 แสดงผลการประเมินผลในระดับเทศบาล จำนวน 24 แห่ง	52
5 แสดงผลการประเมินผลในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 20 แห่ง	53
6 แสดงกรอบแนวคิดในการประเมิน	57
7 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของบุคลากรเทศบาล	66
8 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมนูญบุคลากรเทศบาล จำแนกรายบุคคล	68
9 แสดงการตอบคำถามด้านความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมนูญ ของบุคลากรเทศบาล	68
10 แสดงระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมนูญของบุคลากรเทศบาล โดยรวม	71
11 แสดงระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมนูญของบุคลากรเทศบาล จำแนกรายบุคคล	71
12 แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติงานตามหลักธรรมนูญของบุคลากร เทศบาล	72
13 แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลในการ จัดการตามหลักธรรมนูญ	75
14 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของประชาชน	76
15 แสดงความเป็นธรรมนูญของเทศบาลตำบลกำแพงโดยรวม	77
16 แสดงความเป็นธรรมนูญของเทศบาลตำบลกำแพงรายด้าน	78

17 แสดงความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง	
ด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 แสดงความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง	
จำแนกรายข้อคำถาม.....	80
19 แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการ	
ตามหลักธรรมาภิบาล.....	87

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองในลักษณะกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ไปให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ในแง่ที่ว่า ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหา และความต้องการของคนในท้องถิ่น เองดีกว่าคนต่างถิ่น ดีกว่ารัฐบาลกลางซึ่งมักออกนโยบายในภาพรวมทั้งประเทศ ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลสำคัญคือ ทำให้ท้องถิ่นรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2539, หน้า 314) และยังสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ย่อมเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีขั้นตอนในการทำงานน้อยกว่าการทำงานของหน่วยงานรัฐบาล (ประหยัด หงษ์ทองคำ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2529, หน้า 261-267)

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาจากการจัดปกครองรูปแบบสุขาภิบาล ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2448 จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ.2475 รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยได้จัดการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล เมื่อปีพ.ศ.2476 โดยมีความมุ่งหมายจะยกฐานะตำบลต่าง ๆ ที่มีอยู่ประมาณ 4,800 ตำบล ขึ้นเป็นเทศบาลทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ไม่สามารถจะเปิดได้ทั่วทุกตำบล เพราะฐานะของตำบลแต่ละแห่งแตกต่างกันมาก คงเกิดเป็นเทศบาลได้เพียง 117 แห่งเท่านั้น รัฐบาลจึงหันกลับมาพิจารณาการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลแทน (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2523 หน้า 44) จนกระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จึงมีการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่เกิดขึ้น คือองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น 4 รูปแบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเมืองรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา สำหรับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลนั้น ถูกยกเลิกและยกฐานะสุขาภิบาลทั้งหมดจำนวน 980 แห่ง ขึ้นเป็นเทศบาล เมื่อปีพ.ศ.2542

ในการปฏิรูประบบราชการ เมื่อปีพ.ศ.2542 กระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นขึ้น เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับดูแลการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 รูปแบบ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการ โดยตั้งแต่ปีพ.ศ.2546 เป็นต้นมา คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อเป็นเงินรางวัลในการจัดประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีเป็นประจำทุกปี

เทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นเทศบาลที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 ปัจจุบันเป็นเทศบาลขนาดกลาง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีพื้นที่รวม 2.61 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน 2,027 ครัวเรือน มีประชากรตามทะเบียนราษฎร 5,063 คน และประชากรแฝงประมาณ 4,000 คน(เทศบาลตำบลกำแพง, 2549 หน้า 3,8)

เทศบาลตำบลกำแพงเป็นเทศบาลที่ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ดังจะเห็นได้จากนโยบายที่นายกเทศมนตรีแถลงต่อสภาเทศบาล ที่กำหนดให้ 4 ปีต่อไปเป็น “4 ปี แห่งการบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมชุมชน นำเทศบาลตำบลกำแพง มุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ยั่งยืน” (สัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์, คำแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลกำแพง ต่อสภาเทศบาลตำบลกำแพง วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2547) และตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเริ่มจัดประกวดท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี เทศบาลตำบลกำแพง ได้สมัครเข้าร่วมประกวดเป็นประจำทุกปี และได้รับรางวัลติดต่อกันถึง 3 ปีซ้อน นอกจากนี้ในการจัดประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจัดประเมินโดยสถาบันพระปกเกล้า และใช้ชื่อรางวัลว่า “รางวัลพระปกเกล้า” เทศบาลตำบลกำแพงก็ได้สมัครเข้าร่วมรับการประเมิน และได้รับรางวัลติดต่อกัน 2 ปีซ้อน

การประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดประกวดโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจัดทำเอกสารผลงานการบริหารจัดการ ตามเกณฑ์ชี้วัดที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้น นำเสนอต่อคณะกรรมการประเมิน คณะกรรมการจะพิจารณาหลักฐานเอกสารและลงพื้นที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดนำเสนอข้อมูลให้คณะกรรมการได้ครบถ้วน ชัดเจน น่าเชื่อถือ และตอบคำถามของคณะกรรมการได้ครอบคลุม ตรงประเด็นกว่า จะเป็นผู้ชนะ

การประกวด ซึ่งการประเมินธรรมาภิบาลในลักษณะดังกล่าวเป็นการประเมินการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ จากข้อมูลและหลักฐานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองนำเสนอต่อคณะกรรมการ ในส่วนของการจัดประเมินท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ของสถาบันพระปกเกล้า ดำเนินการโดยในขั้นแรกจะพิจารณาผลเบื้องต้นจากเอกสารการสมัครและหลักฐานเอกสารที่แนบมาพร้อมใบสมัคร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลังจากนั้น จะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยลงพื้นที่ประเมินคะแนนความพึงพอใจ และจัดสนทนากลุ่ม นำคะแนนทั้งหมดรวมกัน แล้วจัดอันดับแยกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วนำผลทั้งหมดให้คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกท้องถิ่นดีเด่น เพื่ออับรางวัลพระปกเกล้าต่อไป ผู้ศึกษาซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลกำแพง มีความคิดว่าการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ตามวิธีการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดำเนินการนั้น ซึ่งวัดความเป็นธรรมาภิบาลขององค์กรได้ในมิติหนึ่งเท่านั้น วิธีการประเมินที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความเป็นธรรมาภิบาลขององค์กร ในอีกมิติหนึ่ง ซึ่งน่าจะมีความชัดเจนกว่า คือ การประเมินจากบุคลากร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในองค์กรผู้ปฏิบัติงาน โดยประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลและการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ และประเมินจากประชาชนในพื้นที่โดยประเมินจากผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ประชาชนได้รับ นอกจากนี้ การใช้วิธีการประเมินข้างต้นยังสามารถแยกความเป็นธรรมาภิบาลแต่ละด้าน และสามารถชี้ให้เห็นว่าประชาชนต้องการบริการด้านใดเป็นพิเศษ ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารองค์กรทราบถึงรายละเอียดความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นให้ถูกต้องตรงกับความต้องการของประชาชน

จากความคิดเห็นในมิติการประเมินที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจและอยากรทราบ ว่า ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง ในมิติที่ประเมินจากบุคลากรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในองค์กร และในมิติที่ประเมินจากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับการประเมินของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และของสถาบันพระปกเกล้าได้ผลแตกต่างอย่างไร และจะนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาองค์กรให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างดียิ่งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
2. เพื่อประเมินการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
3. เพื่อทราบความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

4. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความรู้อย่างเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
2. ทำให้ทราบการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
3. ทำให้ทราบความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง
4. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง
5. ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลกำแพง

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

1. มุ่งประเมินความรู้อย่างเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
2. มุ่งประเมินการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
3. มุ่งประเมินความเป็นธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลกำแพง จากการสอบถามประชาชนผู้รับบริการหรือประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ โดยประเมินจากผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ประชาชนได้รับทั้ง 6 ด้าน คือ

- ด้านนิติธรรม

- ด้านคุณธรรม

- ด้านความโปร่งใส

- ด้านการมีส่วนร่วม

- ด้านความรับผิดชอบ

- ด้านความคุ้มค่า

4. มุ่งศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

ด้านประชากร

1. บุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 96 คน
2. ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 3,361 คน

ด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลกำแพง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ธรรมภิบาล หมายถึง การบริการจัดการที่ดี ซึ่งสามารถสร้างเป็นธรรมและความสมดุลแก่กลุ่มผลประโยชน์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “good governance” เป็นการบริหารจัดการหรือการปกครองที่ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. หลักนิติธรรม หมายถึง การปรับปรุงกฎหมาย คำสั่ง หรือระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสมเป็นธรรม ตรงกับความต้องการของส่วนรวม การรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่กำหนด

3. หลักคุณธรรม หมายถึง การดำเนินการให้บุคลากรของเทศบาลและประชาชนปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม และซื่อสัตย์สุจริต การให้บริการและบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม เสมอภาคและเป็นธรรม การไม่เรียกร้องพิเศษจากการให้บริการ

4. หลักความโปร่งใส หมายถึง ความสะดวกของประชาชนในการตรวจสอบการทำงาน การรับ และให้ข้อมูลข่าวสารกับเทศบาล การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลอย่างถูกต้องตรงไปตรงมา และการสอบถามความพึงพอใจของประชาชน

5. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินการให้ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมรับทราบ ร่วมดำเนินการ ร่วมปฏิบัติและร่วมติดตามผลในกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล ตลอดถึงการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของประชาชน

6. หลักการความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่น และตั้งใจปฏิบัติงาน ให้บรรลุความสำเร็จ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการและส่วนรวม ของผู้บริหารและพนักงาน เจ้าหน้าที่ความสามารถในการดำเนินงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และการยอมรับคำติชมและยินดีแก้ไข หากเกิดความผิดพลาด

7. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย การได้รับประโยชน์ของคนส่วนมาก จากโครงการต่าง ๆ ที่เทศบาลดำเนินการ การปรับปรุงระบบงานหรือเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงาน เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการให้บริการ และมีการติดตามประเมินผลการทำงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย การประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
4. การประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
5. ธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการประเมิน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล

1. วิวัฒนาการของธรรมาภิบาล

สถาบันพระปกเกล้า (2546:5-6) อธิบายวิวัฒนาการของธรรมาภิบาลว่า

อภิบาลเป็นแนวคิดการปกครองที่มีมาแต่โบราณกาล นับแต่สมัย เพลโต (Plato) และ อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่านได้พยายามที่จะค้นหารูปแบบการปกครองที่ดีแต่ก็ยังไม่ได้ความหมายและขอบเขตที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของรูปแบบอภิบาลที่ดีเกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถนำประเทศไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศ ที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมและสามารถช่วยฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายภายหลังจากสงคราม

ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าวผสมผสานกับระบบราชการของ Weberian ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามรูปแบบของ Weberian อย่างที่นำไปประยุกต์ใช้และสานต่อ เนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่น

ในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก นอกจากโครงสร้างของระบบราชการจะทำให้การปกครองบ้านเมืองขาดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว ยังก่อให้เกิดช่องทางการบิดเบือนการใช้อำนาจและการคอร์รัปชัน

ในช่วงต้น พ.ศ. 2523 นักวิชาการส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องกันว่าแนวทางการบริหารภาครัฐที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมโลกที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลา และมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบการปกครองใหม่ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนนานาชาติได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองที่ดี หรือเรียกกันทั่วไปว่า “Good Governance” หรือ “ธรรมาภิบาล”

เมื่อย้อนยุคไปในอดีต แม้ธรรมาภิบาลจะเป็นเรื่องที่มีการพูดถึงอย่างมากในช่วงปี ค.ศ. 1980-1990 แต่ธรรมาภิบาลก็มีความเก่าแก่เทียบเท่ากับเรื่องประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติก็ว่าได้ ปัจจุบันธรรมาภิบาลถูกนำมาใช้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในนโยบายขององค์กรระหว่างประเทศหลาย ๆ องค์กร นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและนักปฏิบัติส่วนหนึ่งนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปขยายผลใช้กับการปรับโครงสร้างและกระบวนการ ทั้งในองค์กรของรัฐ และธุรกิจ ในขณะที่นักวิชาการบางส่วน ได้นำเอาธรรมาภิบาลไปใช้ในความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า Government หรือการปกครองที่หมายถึง รัฐบาล (Weiss 2000) โดยทั่วไปรัฐบาลเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อธรรมาภิบาล หลักการของธรรมาภิบาลสามารถดำรงอยู่ได้ ถึงแม้ว่าจะมีรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับหรือไม่ก็ตาม (The Urban Governance Initiative 1999; The Express India Group 1997)

2. ความหมายและค่านิยมของธรรมาภิบาล

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ (2546:3-6) อธิบายถึงความหมายและค่านิยมธรรมาภิบาลว่า เนื่องจากมีองค์กร หน่วยงาน นักวิชาการ และผู้รู้ทั้งในและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายและนิยามคำว่า “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) ไว้หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมมองแนวคิดการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับลักษณะการปกครอง วัฒนธรรม และวัตถุประสงค์ ขององค์กรที่ต้องการผลักดันให้นำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ สำหรับองค์กรระหว่างประเทศที่สนับสนุนแนวคิดนี้ให้เกิดกับนานาประเทศอย่างมากได้แก่

2.1 ธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ครั้งแรกเมื่อประมาณปี ค.ศ.1989 ในรายงานเรื่อง “Sub-Sahara: From Crisis to Sustainable Growth” (นฤมล ทับจุมพล 2541) โดยได้ให้ความหมายว่า “Good Governance” เป็นลักษณะและแนวทางของการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อบริหารจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรทาง

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา เพื่อช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ โดยเพิ่มศักยภาพของรัฐบาลให้สามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการทางกฎหมายที่อิสระ รวมทั้งการมีระบบราชการ ฝ่ายนิติบัญญัติ และสื่อที่มีความโปร่งใส รับผิดชอบและตรวจสอบได้

2.2 สหประชาชาติ (United and Development Programme:UNDP) ให้นิยามของคำว่าธรรมาภิบาล ว่าหมายถึง การดำเนินงานทั้งทางด้านการเมือง ด้านบริหาร และด้านเศรษฐกิจ ที่มีกลไก กระบวนการ และสถาบันต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ สามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์และปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมาย และสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน บนหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และมีการส่งเสริมหลักนิติธรรม ในทุกระดับของการจัดการกิจการของประเทศ เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สำหรับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาได้ขึ้นอยู่กับความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของชนยากจนและผู้ด้อยโอกาส (สุดจิต นิमितกุล 2543,13-24)

2.3 ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (The Asian Development Bank: ADB) กล่าวว่าธรรมาภิบาลคือ การมุ่งความสนใจไปที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้ (อมรา พงศาพิชญ์ และ นิตยา ภัทรลีระตะ พันธุ์ 2541)

จะเห็นว่าในทัศนะของธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ธรรมาภิบาลเป็นการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมืองโดยให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม กระบวนการทางกฎหมายที่อิสระ ในขณะที่นิยามของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย เน้นไปที่องค์ประกอบ ที่ทำให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมแล้วทั้งธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ต่างเน้นประเด็นการบริหารจัดการของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ดังนั้นแนวคิดขององค์การระหว่างประเทศ จึงเป็นเรื่องการสร้าง ความเชื่อถือและความชอบธรรมของรัฐบาลที่มีต่อต่างประเทศ

ในประเทศไทยเองก็มีองค์กร หน่วยงาน และบุคคลที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ได้ให้ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน เช่น

ธีรยุทธ บุญมี (2541) เสนอแนวคิดธรรมรัฐว่า คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหาร และปกครองประเทศโดยรัฐ ประชาชน และเอกชน ซึ่งขบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชน

เห็นว่า ระบบราชการล่าหลัง ทุกส่วนต้องการการปฏิรูป ต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชน และนักวิชาการ

ธีรยุทธ บุญมี เป็นผู้ที่อธิบายว่า ธรรมนูญเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมกัน ระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชน และประชาชน ซึ่งทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และยังมองว่าในการที่จะสร้างธรรมนูญในสังคมไทยได้นั้น ควรให้มีการปฏิรูประบบ 4 ส่วนคือ ปฏิรูปภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคเศรษฐกิจสังคม และปฏิรูปกฎหมาย

ศาสตราจารย์ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541) ให้ความหมายธรรมนูญว่า การที่กลไกของรัฐ ทั้งการเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก

อานันท์ ปันยารชุน (2542) กล่าวถึง ธรรมนูญว่า เป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไป ในหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

นายแพทย์ประเวศ วะสี (2542) อธิบายว่าการที่สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญ ๆ 3 ภาค คือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมนูญก็จะรวมถึงความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมนูญในทัศนะของนายแพทย์ประเวศ วะสี จึงเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของค่านิยม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน (สุดจิต นิमितกุล 2543, 13-24)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2541) ได้ให้ความสำคัญขององค์กรประชาสังคม ซึ่งมีส่วนในการร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งนี้องค์กรรัฐจะอาศัยการบริหารการจัดการที่ดีเป็นกลไกเกื้อหนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการฟื้นฟูสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืน

แม้มีการนิยามความหมายธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน แต่เห็นได้ชัดว่าต่างมีแนวคิดพื้นฐานและหลักการที่ใกล้เคียงกัน คือ การสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการปฏิรูปการบริหารการปกครองประเทศให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกฝ่ายทุกระดับร่วมกันพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย หากประมวลจากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า “ธรรมาภิบาล” ทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส

3. ธรรมาภิบาลกับคำเรียกใช้

สถาบันพระปกเกล้า (2546 :13-14) อธิบายคำเรียกใช้มีความหมายเดียวกับธรรมาภิบาลว่า

มีการเลือกใช้คำที่แตกต่างกันเช่น ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ สุประศาสนการ ประชาธิปไตย การปกครองที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และอื่น ๆ ในการศึกษานี้จะใช้คำว่าธรรมาภิบาลในการสัมมนาวิชาการ: จากวิกฤติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจัดโดย TDRI (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2541) ได้อธิบายว่า ธรรมาภิบาลเป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นจากคำว่า “ธรรม” ซึ่งแปลว่า ความดี หรือ กฎเกณฑ์ ส่วนคำว่า “อภิบาล” แปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันก็กลายเป็น “ธรรมาภิบาล” ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับคำว่า Good Governance

นอกจากนี้ยังมีคำเรียกอื่น ๆ ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับธรรมาภิบาล จึงได้สรุปคำและแหล่งที่มาของคำเรียกใช้ต่าง ๆ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคำเรียกใช้ธรรมาภิบาล

คำเรียกใช้	ความหมาย	ผู้ใช้/ปี (อ้างอิง)
ธรรมาภิบาล	การบริหารงานที่เป็นธรรม	(TDRI 2541; นฤมล ทับจุมพล 2541;

บาล		บวรศักดิ์ อุวรรณโณ 2542; ประสิทธิ์ ดำรงชัย 2542)
ตารางที่ 1 (ต่อ)		
คำเรียกใช้	ความหมาย	ผู้ใช้/ปี (อ้างอิง)
ธรรมรัฐ	รัฐที่มีการบริหารบ้านเมืองด้วย ความเป็นธรรม	(อานันท์ ปันยารชุน 2541; ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ 2540; ประเวศ วะสี 2541; ลิขิต ธีรเวคิน 2541)
	ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ สังคม เอกชน และประชาชน ที่จะทำให้ การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม	(ธีรยุทธ บุญมี 2541)
สุประศาสนการ	การบริหารจัดการที่ดี	ติน ปรัชญพฤทธิ (นฤมล ทับจุมพล 2541)
ธรรมราชา	การกำกับดูแลที่ดี	(อมรา พงศาพิชญ์ 2541)
การกำกับดูแล ที่ดี	การดูแลผลประโยชน์ส่วนรวม โดย ประชาชนมีส่วนร่วมและตรวจสอบ	(วรภัทร โตธนะเกษม 2541; พูลนิจ ปิยะอนันต์ 2541)
ประชารัฐ		แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (ประเวศ วะสี 2541; ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2541)
รัฐภิบาล		(ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2541)
การปกครอง ที่ดี		ราชบัณฑิตยสถาน (ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์ 2543, 3 -12; อภิงค์ัญญา วงษานุกัตน์ 2543)
การบริหาร กิจการบ้าน เมืองและสังคม		(สำนักงานกรรมการข้าราชการพลเรือน 2542)
Good Governance	ลักษณะและวิถีทางของการที่ อำนาจได้ถูกใช้ไปในการจัดการทาง	World Bank (Agere 2000); JICA. UN (สยมพร ปุณณาคม 2541)

	เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนา
--	--

4. องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ (2546 : 6 - 13) อธิบายถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลว่า ในการจำแนกหลักธรรมาภิบาล เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทาง หรือกรอบวิธีปฏิบัติในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ ซึ่งมีหน่วยราชการหลัก ๆ ของรัฐได้นำแนวคิดนี้ไปสู่ภาคปฏิบัติ ได้แก่

ก. สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (ขณะศักดิ์ ญวนบูรณ์ 2543, 3-12) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติ

1. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมาย และกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

ในระดับประเทศ หมายถึง กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัยเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น จะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ บังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในระดับภาครัฐ หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกันภายในภาครัฐ เช่น กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ พัสดุ และบริหารงานบุคคล

ในระดับองค์กร หมายถึง กฎ กติกา ที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือ เข้าร่วมประชุมให้ตรงต่อเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค รวมทั้งข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร

2. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

ในระดับประเทศ ประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่อย่างถูกต้องคือ เลือกรับงานที่สุจริต และเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย และเป็นพลเมืองดี เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย

ในระดับภาครัฐ ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 77

ในระดับองค์กร เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปฏิบัติตามข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 คือ มีจรรยาบรรณต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม

3. หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

ในระดับประเทศ ประชาชนมีอิสระในการสื่อสาร สื่อมวลชนสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ และมีจริยธรรม มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างตรงไปตรงมา ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้

ในระดับภาครัฐ การตัดสินใจและการปฏิบัติงานของภาครัฐต้องมีความโปร่งใส ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐจะช่วยให้ภาคธุรกิจเอกชนและประชาชนตัดสินใจถูกต้อง และประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ

ในระดับองค์กร ประชาชนขั้นต้นที่ติดต่อกันและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการ เพื่อประชาชนของหน่วยงานของ

รัฐ พ.ศ. 2532 กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนและภายในองค์กรจะมีความโปร่งใสในการบริหารงาน เงิน คน มีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย เช่น มีการกระจายข่าวรายวัน หรือรายสัปดาห์ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบความเคลื่อนไหว

4. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

ในระดับประเทศ รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน (มาตรา 60) และให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาของเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 76) นอกจากนี้ยังให้รัฐกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง

ในระดับภาครัฐ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังการแสดงความเห็นในปัญหาสำคัญของชาติที่มีข้อโต้แย้งหลายฝ่าย เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของรัฐ ในการดำเนินงานอันมีผลกระทบต่อประชาชน และควรมีการสำรวจความเห็นของผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงงานให้เกิดประโยชน์สูงขึ้น

ในระดับองค์กร จะต้องมีการวางระบบการรับฟังความเห็นและการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและขณะเดียวกัน ภายในองค์กรเองจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในด้วย

5. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

ในระดับประเทศ ประชาชนรู้เข้าใจการใช้สิทธิ เสรีภาพและปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน มีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ให้ผู้บริโภค และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อาศัยในท้องถิ่น

ในระดับภาครัฐ (มาตรา 88) ของรัฐธรรมนูญกำหนดแนวทางสำหรับการตรา กฎหมาย และการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยในการแถลงนโยบายต่อ รัฐสภา คณะรัฐมนตรีต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดแจ้งถึงแนวทางในการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไป ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และจะต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

ในระดับองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่ มีการกระจาย อำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกระดับมีความชัดเจน และมี รายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จให้ประชาชนรับผิดชอบด้วย

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์ สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในระดับประเทศ การใช้ทรัพยากรของประเทศต้องเป็นไปด้วยความประหยัด หมุนเวียนใช้ และสร้างทดแทนใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ พยายามลดการเกิดมลภาวะทั้งในดิน ใน น้ำ และในอากาศ เพื่อการส่งทอดทรัพยากรที่มีความสมบูรณ์ให้คนไทยรุ่นถัดไป

ในระดับภาครัฐ ทุกหน่วยงานที่ต้องใช้ทรัพยากรสาธารณะต้องมีการทำงาน และแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเข้าใจ อย่างดี ในเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของโครงสร้าง

ในระดับองค์กร ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อ พิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจเอกชน หรือภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลื่อนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

ข. กระทรวงมหาดไทย

องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีของ กระทรวงมหาดไทย มี 11 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความ โปร่งใส ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทาง เพศ ความอดทนอดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบและการเป็นผู้นำกับดูแล จะเห็นได้ว่าองค์ ประกอบของธรรมมาภิบาล ที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยเน้นไปทางด้านการบริหาร การปกครอง การพัฒนา และการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง (สุดจิต นิमितกุล 2543, 13-24)

1. **การมีส่วนร่วม (Participation)** เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน
2. **ความยั่งยืน (Sustainability)** มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ
3. **ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance)** การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนไป เพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน
4. **มีความโปร่งใส (Transparency)** ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของ การดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้
5. **ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality)** มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน
6. **มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี** เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้ และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน
7. **ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance)** เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น
8. **การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives)** รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้
9. **การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law)** พัฒนาปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม
10. **ความรับผิดชอบ (Accountability)** เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน จะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

ค. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานข้าราชการพลเรือน เป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการคือ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ ซึ่งพอสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงาน ก.พ.

หลักนิติธรรม	กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้
	มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป
	การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใสและตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน
	ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของตนเอง เข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่าง ๆ
หลัก ความโปร่งใส	การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ
	จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ
	เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ
หลักความรับผิดชอบต่อ	ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ
	การได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง
หลักความคุ้มค่า	การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ
	คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ
หลักความคุ้มค่า	ความพึงพอใจของผู้รับบริการ
	ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หลักการมี	ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่าง ๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ
ส่วนร่วม	ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ
	จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม
หลัก	การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลด
คุณธรรม	ลง
	คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริการจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด
	สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 2543

สำหรับ Commonwealth Secretariat องค์การระหว่างประเทศที่ช่วยประเทศสมาชิกในการส่งเสริมฝึกรอบรวมและปรับปรุงการบริหารการจัดการของภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล (Agere 2000) เน้นหลัก ธรรมาภิบาลในองค์ประกอบของความโปร่งใส การตรวจสอบ การมีส่วนร่วม และการต่อสู้กับปัญหาการคอร์รัปชัน ขณะที่องค์ประกอบของธรรมาภิบาลตามที่ United Nations Development Programme (UNDP) เสนอ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน กฎหมายที่ยุติธรรม การเปิดเผยโปร่งใส การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม กลไกการเมืองที่ชอบธรรม ความเสมอภาค ประสิทธิภาพประสิทธิผล พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2541)

1. **การมีส่วนร่วมของประชาชน** (Public Participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม (legitimate intermediate institution)

2. **กฎหมายที่ยุติธรรม** (Rule of Law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3. **ความโปร่งใส** (Transparency) กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (Free flow

of information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4. **การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม** (Consensus Orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใด ๆ ของภาครัฐ ต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคม ให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกัน (broad consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

5. **กลไกการเมืองที่ชอบธรรม** (Political Legitimacy) กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง มีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณ การมีคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม การมีระบบราชการที่สุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ได้สวนและวิจยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

6. **ความเสมอภาค** (Equity) ประชาชนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ในสังคม เช่น โอกาสพัฒนาหรือมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการโดยเท่าเทียมกัน

7. **ประสิทธิภาพและประสิทธิผล** (Effectiveness and Efficiency) กระบวนการและสถาบันต่าง ๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรร ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. **พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม** (Accountability) การตัดสินใจใด ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องกระทำ โดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละ เห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

9. **การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์** (Strategic Vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาล และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี ที่ทางสถาบันพระปกเกล้า (2545) ได้ดำเนินการเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 และการบริหารจัดการที่ดีตามแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 นั้น ได้กำหนดกรอบของหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีไว้ 6 หลักการคือ

1. **หลักนิติธรรม** เป็นหลักที่ไม่ต้องการให้มีอำนาจใดอำนาจหนึ่งมีอำนาจเหนืออำนาจอื่น ทั้งนี้เพื่อมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งแยกเป็นหลักการย่อย 7 หลัก คือ

- 1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจ
- 1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- 1.3 หลักความผูกพันต่อกฎหมายของเจ้าหน้าที่
- 1.4 หน่วยงานได้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา
- 1.5 ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่
- 1.6 หน่วยงานยึดหลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย”
- 1.7 หน่วยงานยึดหลักการทำงานภายใต้กฎระเบียบสูงสุด

2. **หลักคุณธรรม** เป็นหลักที่พิจารณาลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของผู้นำและบุคลากรในองค์กร ซึ่งมีหลักการย่อย 3 หลัก คือ

- 2.1 การปลอดจากคอร์รัปชั่น
- 2.2 การปลอดจากการทำผิดวินัย
- 2.3 การปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ

3. **หลักความโปร่งใส** เป็นหลักของความสุจริตที่พิจารณาความหมายเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักเกณฑ์ โดยแยกเป็น 4 หลักการย่อย คือ

- 3.1 ความโปร่งใสในด้านโครงสร้างของระบบงาน
- 3.2 ความโปร่งใสด้านระบบการให้คุณ
- 3.3 ความโปร่งใสด้านระบบการให้โทษ
- 3.4 ความโปร่งใสด้านการเปิดเผยของระบบงาน

4. **หลักการมีส่วนร่วม** เป็นหลักของการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน ซึ่งมีหลักการย่อย 4 หลัก คือ

- 4.1 หลักการให้ข้อมูลข่าวสาร
- 4.2 หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- 4.3 หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

4.4 หลักการพัฒนาขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชน

5. หลักสำนักความรับผิดชอบ เป็นหลักการทำงานที่มีหลักการ เหตุผล รับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ โดยแบ่งเป็น 6 หลักการ คือ

- 5.1 หน่วยงานมีการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน
- 5.2 หน่วยงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน
- 5.3 หน่วยงานมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5.4 หน่วยงานมีระบบติดตามประเมินผล
- 5.5 หน่วยงานมีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน
- 5.6 หน่วยงานมีแผนสำรอง

6. หลักความคุ้มค่า เป็นหลักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วย 3 หลักการ คือ

- 6.1 การประหยัด
- 6.2 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 6.3 ความสามารถในการแข่งขัน

5. ธรรมชาติของประเทศไทย

สถาบันพระปกเกล้า (2546: 38 - 40) อธิบายธรรมชาติของประเทศไทยว่า

นับแต่สมัยของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นต้นมา รัฐบาลเกือบทุกสมัยได้พยายามปฏิรูประบบราชการของประเทศ แต่การปฏิรูปที่ผ่าน ๆ มา ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย อาทิ เช่น ในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ มีนโยบายสำคัญสองเรื่องคือ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดนโยบายจำกัดการขยายตัวของข้าราชการและลูกจ้างได้ไม่เกินร้อยละ 2 ของจำนวนข้าราชการที่มีอยู่ ณ ขณะนั้น (พ.ศ. 2523) และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้นำระบบการทำแผนอัตรากำลัง 3 ปีมาใช้ เพื่อให้ส่วนราชการได้มองอนาคตในงานที่รับผิดชอบ การปรับปรุงโครงสร้าง และการจัดระบบงานให้ดีขึ้นให้มีความคล่องตัวและลดความซ้ำซ้อน แต่ทั้งสองนโยบายไม่สามารถยับยั้งการเติบโตของส่วนราชการได้ ระบบราชการไทยกลับขยายตัวสูงมาก จากปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2537 ส่วนราชการเพิ่มจาก 13 กระทรวง เป็น 14 กระทรวง จาก 112 กรม เป็น 124 กรม จาก 11,332 กอง เป็น 11,551 กอง และจาก 1,757,458 คน เป็น 1,967,458 คน ปี พ.ศ. 2543 มีส่วนราชการทั้งสิ้น 15 กระทรวง 100 กรม (รุ่ง แก้วแดง 2538) แม้ว่าการลดน้อยลงก็ตาม แต่เป็นการเปลี่ยนย้ายงานไปอยู่ที่กระทรวงที่ตั้งขึ้นใหม่ ดังนั้นจำนวนข้าราชการโดยรวมยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิม

ในสมัยของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2532 เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารราชการ แต่ส่วนราชการไม่ได้ให้ความสนใจอย่างจริงจัง และนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลอานันท์ ปันยารชุน ที่ให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ ลดขนาดส่วนราชการ เพิ่มคุณภาพและคณะกรรมการในการสรรหาบุคลากร ก็ไม่ได้รับการปฏิบัติและตอบสนองจากส่วนราชการต่าง ๆ เท่าใดนัก

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้รับแรงผลักดันอย่างมากจากกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงสภาวะการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาค ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาและปฏิรูปโครงสร้างและวิธีการปฏิบัติของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีการศึกษาและนำแนวคิดของธรรมาภิบาลมาผสมผสานกับรูปแบบการปกครองที่ใช้อยู่ และมีการผลักดันให้เป็นหลักในการสร้างการปกครองที่ดีของประเทศ การนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ มีผลให้มีการเริ่มปรับเปลี่ยนโครงสร้างของระบบราชการ รูปแบบการบริหารจัดการของรัฐ

ท่ามกลางปัญหาที่ทับถมอยู่มากมาย ประชาชนไทยได้ประสบความสำเร็จในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2540 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่วางระบบในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ มีกลไกการตรวจสอบระบบการเมือง และระบบราชการให้ใช้อำนาจอย่างชอบธรรม และมีประสิทธิภาพ รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นประหนึ่งรากฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของประเทศไทย (วีระ ไชยธรรม, 2542)

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับปัญหาภาวะวิกฤติเศรษฐกิจการเงินที่รุนแรง และยุ่งยากมากกว่าที่ผ่านมา จนรัฐบาลไทยภายใต้การนำของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ตัดสินใจกู้วิกฤติเศรษฐกิจด้วยการเจรจาขอความช่วยเหลือทางการเงิน จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือ IMF ซึ่ง IMF ได้ตกลงให้ความช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ และมีการกำหนดเงื่อนไขการปฏิรูประบบราชการ อันเป็นกลไกส่วนหนึ่งในการสร้างธรรมาภิบาล โดยมีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดบทบาทของภาครัฐให้เหมาะสมในสังคม ซึ่งรวมทั้งการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างระบบการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของสาธารณะชน เพื่อป้องกันการปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน (วิศรา รัตนสมัย 2543: 1)

ต่อมาเมื่อรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีนพคุณ พลิกภัย ได้เข้ามาบริหารประเทศได้พิจารณาเห็นความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับ

เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ เพื่อสามารถรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างทันสถานการณ์จึงได้มีหนังสือลงวันที่ 15 ธันวาคม 2540 ขอความร่วมมือจากมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ในการดำเนินการค้นคว้าวิจัย เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืนถาวรโดยเร็วที่สุด

คณะทำงานเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ มูลนิธิสถาบันวิจัย เพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้จัดทำข้อเสนอเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลไทย เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2542 ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้เลขาธิการ ก.พ. จัดทำบันทึกกำหนดเรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแนวทางการดำเนินการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นวาระแห่งชาติ และให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เพื่อให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน หน่วยงานของรัฐสามารถนำไปปฏิบัติได้ และจะไม่ถูกยกเลิกเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ทำให้การดำเนินการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง

ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนั้นต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ และเพื่อให้การบริหารงานเกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นธรรมาภิบาล จึงมีการเสนอพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

ซึ่ง ทพ.ญ.สุณี ผลดีเยี่ยม ได้สรุปสาระสำคัญของ พ.ร.ฎ. แบ่งออกเป็น 9 หมวด ดังนี้

1. การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ไม่มีขั้นตอนในการทำงานที่เกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการตอบสนองตามความต้องการ และมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

2. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน โดยทุกส่วนราชการต้องกำหนดภารกิจในการทำงานให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา และหากภารกิจใดส่งผลกระทบต่อประชาชน ต้องขอรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินการ

3. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจรัฐ โดยจัดทำแผนการปฏิบัติงานทุกปีงบประมาณซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของขั้นตอน ระยะเวลา งบประมาณ เป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อของบประมาณในการดำเนินการต่อ ครม. ซึ่งหากส่วนราชการใดไม่ได้นำเสนอแผนงาน หรือไม่ได้รับความเห็นชอบจาก ครม. จะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงบประมาณ นอกจากนี้ ครม.เองก็ต้องจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน 4 ปี ภายใน 90 วัน หลังแถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยให้สำนักเลขาธิการ ครม. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงบประมาณ ร่วมกันจัดทำแผนงานดังกล่าว เพื่อให้ คณะรัฐมนตรี และส่วนราชการดำเนินงานตามแผนงานต่อไป ทั้งนี้จะมีการจัดทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร (Performance Agreement) เพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

4. การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ โดยให้ทุกส่วนราชการเผยแพร่แผนการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบ เว้นแต่เรื่องงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างที่เปิดเผยภายหลังมีการจัดซื้อจัดจ้างแล้ว ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างไม่จำเป็นต้องเลือกราคาที่ต่ำที่สุด แต่ให้ยึดคุณภาพเป็นหลัก นอกจากนี้ยังให้ส่วนราชการจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภท เพื่อเสนอต่อสำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร. หากไม่มีการท้วงติงภายใน 15 วันให้ดำเนินการตามแผนการนั้นได้ ทั้งนี้ส่วนราชการที่จำเป็นต้องให้ความเห็นส่วนราชการอื่น ต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าของเรื่องทราบภายใน 15 วัน หากไม่แจ้งจะถือว่าข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และหัวหน้าส่วนราชการนั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นอกจากนี้พิสูจน์ได้ว่าไม่เกี่ยวข้องกับตน ส่วนเรื่องการสั่งราชการนั้นให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น แต่หากมีการสั่งการด้วยวาจาผู้รับคำสั่งต้องบันทึกวาจานั้นเป็นลายลักษณ์อักษร

5. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยให้กระจายอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องการอนุญาต อนุมัติ การปฏิบัติราชการไปยังผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อความรวดเร็วในการบริการประชาชน นอกจากนี้ทุกส่วนราชการต้องติดประกาศแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการให้ประชาชนที่มาติดต่อราชการทราบและให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบการจัดตั้งศูนย์

บริหารร่วม (One Stop Service) ขณะที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอจะเป็นผู้รับผิดชอบศูนย์บริหารร่วมประจำจังหวัด

6. การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการในกรณีที่มีการยุบเลิก โอน หรือรวมส่วนราชการใดแล้ว ห้ามจัดตั้งส่วนราชการที่มีภารกิจ อำนาจหน้าที่เหมือนหรือคล้ายกับส่วนราชการที่ถูกยุบเลิกไป

7. การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยทุกส่วนราชการต้องกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานและประกาศให้ประชาชนทราบ แต่หาก ก.พ.ร. เห็นว่า ระยะเวลาที่ประกาศไว้ล่าช้าเกินไปก็สามารถกำหนดเวลาให้ส่วนราชการนั้น ๆ ใหม่ได้ ส่วนกรณีที่มีประชาชนทำหนังสือร้องเรียนหรือเสนอแนะความคิดเห็นให้แต่ละส่วนราชการนั้น ต้องเร่งแก้ไขพร้อมกับแจ้งกลับกรณีที่อยู่ร้องเรียนระบุชื่อมาด้วย แต่ในการแจ้งผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศ จะไม่มีการเปิดเผย ชื่อ ที่อยู่ของผู้ร้องเรียน

8. การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ให้ทุกส่วนราชการแต่งตั้งคณะผู้ประเมินอิสระตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.ร.กำหนด เพื่อขอรับเงินรางวัลประจำปี แต่หากส่วนราชการใดสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.ร.กำหนด จะมีการเพิ่มรางวัลพิเศษให้ด้วย ทั้งนี้การประเมินต้องเป็นความลับเพื่อความสามัคคีของราชการในสังกัด

9. บทเบ็ดเตล็ด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทาง พ.ร.ฎ.นี้ภายใต้การดูแลและให้ความช่วยเหลือของกระทรวงมหาดไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

ไพศาล ชโนวรรณ (2547 : 10 -14) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินว่า

การประเมินผลนโยบาย (policy evaluation) เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public Policy Process) ทั้งนี้เพราะการประเมินผลนโยบายจะบอกให้ทราบถึงระดับความสำเร็จ (success) หรือล้มเหลว (failure) ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และจะบอกให้ทราบว่าปัญหาอะไรบ้างเกี่ยวกับเป้าประสงค์ (goals) หรือวัตถุประสงค์ (objectives) ของนโยบายตลอดจนทรัพยากร (inputs) กระบวนการ (process) หน่วยงานที่รับผิดชอบ (organization) ผลผลิต (outputs) ผลลัพธ์ (outcomes) ผลกระทบ (impacts) และสิ่งแวดล้อม (environment) ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ตัดสินใจนโยบาย (policy-decision markers) ที่จะดำเนินนโยบายนั้นต่อไป หรือต้องทำการปรับปรุงนโยบายเสียใหม่ หรือจำเป็นต้องยกเลิกนโยบายในที่สุด (Anderson, 1979 :151)

การประเมินผลเป็นกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างเป็นระบบ เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผล นโยบายและโครงการของรัฐทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อรัฐบาล และต่อประชาชนผู้รับบริการอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะการประเมินผลจะไปสู่การพัฒนาทางเลือก ใหม่ ๆ ตลอดจนนวัตกรรมที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ในการ ปรับปรุง สภาพความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมของสมาชิกในชุมชน

เนื่องจากการประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง ทั้งการก่อรูปนโยบาย (policy formation) จนกระทั่งผลกระทบบของนโยบาย ดังนั้น การประเมินผลจึงอาจกำหนดให้ เฉพาะเจาะจงว่าเป็นการประเมินผลนโยบายในขั้นตอนใด หรือกระทำการประเมินผลนโยบาย ตลอดทุกขั้นตอน อาทิเช่น การประเมินผลนโยบายที่กระทำในระหว่างกระบวนการนำนโยบายไป ปฏิบัติหรือขั้นตอนแรกของการพัฒนาโครงการ การประเมินผลในกรณีนี้อาจมีจุดมุ่งหมายหลาย ประการ กล่าวคือ ประการแรก เพื่อการปรับปรุงระดับความสำเร็จ (policy efficacy) หรือ ประสิทธิภาพของนโยบาย (policy efficiency) โดยมุ่งให้เกิดผล (effects) ที่พึงปรารถนามากที่สุด โดยใช้ต้นทุน (cost) ในการดำเนินการให้น้อยที่สุด ประการที่สอง เพื่อเป้าหมายในการให้บริการ อย่างเป็นธรรม โดยพิจารณาว่าผลจากการดำเนินงานโครงการหรือการให้บริการสาธารณะไปถึง ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ (Rossi and Freeman, 1993 :9)

ความหมายของการประเมินผลโครงการ

“ขอขบความหมายของการประเมินผลแผนงาน/โครงการ มีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละ ช่วงเวลา การทำความเข้าใจในสาระของการประเมินผลแผนงาน/โครงการจึงต้องพิจารณาจาก พัฒนาการของการประเมินแผนงาน/โครงการ โดยการใช้ตัวแบบเชิงระบบในการอธิบายเราอาจ พิจารณาความหมายของการประเมินผลแผนงาน/โครงการได้เป็น 3 ลักษณะ ซึ่งในแต่ละลักษณะ ครอบคลุมเนื้อหาสาระแตกต่างกันไปดังต่อไปนี้” (ทวีศักดิ์ สุททวาทีน,วารสารการจัการภาครัฐ และภาคเอกชน ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2542 : 71-78)

ความหมายแรก การประเมินความพยายาม

การประเมินผลแผนงานโครงการในความหมายแรก มีจุดเน้นอยู่ที่การประเมินความ พยายาม (Effort evaluation หรือ Input evaluation) โดยมีฐานคติที่สำคัญว่า ภายในระบบมี กลไกที่เป็นอัตโนมัติในการนำปัจจัยนำเข้า (Input) ได้ดำเนินการให้เกิดเป็นปัจจัยส่งออก (Output)

ดังนั้น การประเมินผลในความหมายแรกจึงหมายถึง การประเมินความพยายามด้วยความ เชื่อมั่นว่า เมื่อใส่ความพยายามหรือปัจจัยนำเข้าไปสู่ระบบแล้วจะมีกระบวนการอัตโนมัติในการนำ ปัจจัยนำเข้าไปดำเนินการให้เกิดปัจจัยส่งออกที่เราต้องการในที่สุด

ความหมายที่สอง การประเมินผลลัพธ์

เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของการประเมินผลแผนงาน/โครงการ ในความหมายแรก ซึ่งปัญหาว่าเราไม่อาจมั่นใจได้ว่าปัจจัยนำเข้าที่เราส่งเข้าไปในระบบ ได้ก่อให้เกิดปัจจัยส่งออกอย่างที่เราต้องการหรือไม่ การประเมินผลในความหมายนี้จึงหันมาเน้นที่การประเมินผลลัพธ์ (Effect evaluation หรือ Output Evaluation)

ดังนั้น การประเมินผลในความหมายที่สองจึงหมายถึงการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยเชื่อว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากแผนงาน/โครงการซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้านั้นเอง

ความหมายที่สาม การประเมินผลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างแผนงาน/โครงการกับผลลัพธ์/ผลกระทบ

โดยที่การประเมินผลในความหมายแรก และการประเมินผลที่สองต่างก็มีจุดบกพร่องทั้งคู่ กล่าวคือ การประเมินความพยายามในความหมายแรก ขาดความสนใจในการตรวจสอบว่าได้เกิดผลลัพธ์/ผลกระทบตามที่แผนงาน/โครงการต้องการบรรลุหรือไม่ ในขณะที่การประเมินผลลัพธ์ในความหมายที่สอง ขาดความสนใจที่จะตรวจสอบว่าผลลัพธ์/ผลกระทบที่วัดได้ เป็นผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากแผนงาน/โครงการที่เราดำเนินการหรือไม่ จึงได้มีความพยายามที่จะประเมินผลด้วยการตรวจสอบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของแผนงาน/โครงการที่เราดำเนินการกับผลลัพธ์/ผลกระทบที่เกิดขึ้น นักวิชาการท่านแรกที่เสนอแนวคิดการประเมินผลตามความหมายนี้คือ Edward A Suchman (1967) ซึ่งเป็นผู้เสนอแนะให้นำเอาระเบียบวิธีวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยตามรูปแบบการทดลอง (Experimental Research) มาใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลแผนงาน/โครงการ ซึ่งจะช่วยให้สามารถสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างแผนงาน/โครงการ ในฐานะที่เป็นตัวแปรสาเหตุหรือตัวแปรอิสระ (Explanatory or Independent Variable)

ดังนั้น การประเมินผลในความหมายที่สาม จึงหมายถึงการประเมินความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างแผนงาน/โครงการกับผลลัพธ์/ผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยนำเอาระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยทดลองเข้ามาใช้เป็นแนวทางในการประเมินผล

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลแผนงาน/โครงการ

ทวีศักดิ์ สุททกวาทิน (วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2542 : 78 – 79) หากพิจารณาอย่างผิวเผิน การประเมินผลแผนงาน/โครงการน่าจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ กล่าวคือ เป็นการตรวจสอบว่าแผนงาน/โครงการได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์/ผลกระทบตามที่เรต้องการหรือไม่ ถ้าแผนงาน/โครงการได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์/ผลกระทบตามที่เรต้องการ เราเรียกว่าโครงการประสบความสำเร็จ ตรงกันข้ามถ้าแผนงาน/

โครงการไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์/ผลกระทบตามที่เรากำลังต้องการเราเรียกว่า โครงการประสบความสำเร็จล้มเหลว (ปรัชัย เปี่ยมสมบุรณ์ 2538 , หน้า 26 – 30)

ถ้าพิจารณาจุดมุ่งหมายของการประเมินผล ในมุมมองด้านการบริหารจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ใช้สอยของผลสรุปของการประเมินที่ได้ ซึ่งมีต่อนักบริหาร กล่าวคือ นักบริหารจะนำสารสนเทศ (Information) ที่ได้จากผลสรุปของการประเมินผลไปใช้ประโยชน์อย่างไร เมื่อรู้ว่าโครงการประสบความสำเร็จล้มเหลว หรือโครงการประสบความสำเร็จ ในมุมมองเช่นนี้จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการประเมินผลแผนงาน/โครงการน่าจะอยู่ที่การสารสนเทศให้กับนักบริหาร เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เกี่ยวกับอนาคตของแผนงาน/โครงการที่ถูกระเมินว่างาน/โครงการนั้นสมควรมีการปรับปรุงหรือสมควรล้มเลิก หรือสมควรขยายผลเพื่อดำเนินการต่อไป จากการทบทวนวรรณกรรมและองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการและการประเมินผลโครงการ ตามที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารองค์การประเภทหนึ่ง ดังนั้นบุคคลภายในองค์กรจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในความหมาย องค์ประกอบหรือการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อจะได้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการประเมินธรรมาภิบาลขององค์กรนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อผู้เกี่ยวข้องจะได้ทราบว่า การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้ในนโยบายหรือไม่เพียงไร และนำผลการประเมินที่ได้มาทำการปรับปรุงแก้ไขนโยบาย ระบบงาน ให้สามารถบริหารจัดการเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ไพศาล ชโนวรรณ (2547 : 14 - 15) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจว่า

The Lexicon Webster Dictionary (1974) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า หรือ เป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์ หรือรายงาน การรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องชัดเจน และต้องอาศัยเวลา

วิธีการวัดความรู้ (ชวาล แพรัตกุล ,2526 : 201) ได้แนวคิดไว้ว่าใครมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ เราทำโดยตั้งคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง วิธีการ ความรู้รวบยอด ของเรื่องราวนั้น ให้เขาตอบโดยจะถามแต่เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง หรือครบทุกอย่างก็ได้ ถ้าใครสามารถตอบได้ ถูกต้องสอดคล้องกับที่เขาเคยสั่งสอนอบรมกันไว้ ก็เรียกว่า เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นวิชานั้น คำถามประเภทความรู้ทุกชนิดเป็นการวัดความสามารถ ในการระลึกออกของความจำที่เคยบันทึกไว้ใน

สมองมาก่อนทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่า คนที่มีความรู้ ก็คือ ผู้ที่จำเรื่องราว วิธีการ และความคิดรวบยอดของเรื่องนั้นได้ ก็สามารถระลึกทั้ง 3 สิ่งนั้นออกมาได้

มิทตัน เจ โรเซนเบิร์ก และเคลิก แอล ไฮแลนด์ (ยุทธนา ทรัพย์สมบูรณ์, 2538:25 อ้างอิงมาจาก Mitton J.Ronsenberg และ Carl L. Hovland. 1960) อธิบายว่า ความเข้าใจ ได้แก่ ความเชื่อ หรือความนึกคิด (concept) หรือการสำเนียง (conception) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปทั้งทางดีและไม่ดี ความรู้ความเข้าใจนี้เป็น สิ่งที่ถ่ายทอดจากกลุ่มสังคมมาสู่ตัวบุคคล

ธาริยา เสาวรณ (2542:8) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ที่นักวิชาการได้ให้คำอธิบายแตกต่างกันไปว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง เป็นสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้ การค้นพบ หรือประสบการณ์ เป็นข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับบางเรื่อง ความรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับระดับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะและขบวนการต่าง ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมขั้นต้นเกี่ยวกับการจำได้ ระลึกได้ ความรู้ย้ำในเรื่องขบวนการทางจิตวิทยาของความจำ เป็นขบวนการเชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบใหม่ เมื่อมีความรู้แล้วจะมีความสามารถทางปัญญา ได้แก่ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ “ความรู้ความเข้าใจ” ที่นักวิชาการได้ให้คำอธิบายแตกต่างกันไป สรุปได้ว่า ความรู้ คือ ความสามารถในการจดจำ หรือการระลึกเกี่ยวกับความคิดที่รับรู้มา เช่น ความรู้ในสิ่งเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ความรู้ในวิธีการที่จะกระทำ ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่ได้รับรู้มา ซึ่งความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้นเท่านั้น ส่วน “ความเข้าใจ” คือ ความเชื่อหรือความนึกคิดในสิ่งที่ได้รับรู้มา ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งทางดีและไม่ดี

การประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 12 (11) กำหนดให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความจำเป็น ซึ่งคณะกรรมการกระจายอำนาจได้พิจารณาจัดสรรเงินส่วนหนึ่งเป็นเงินอุดหนุน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นรางวัลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารจัดการที่ดี โดยในปี 2546 และปี 2547 กรมส่งเสริมฯ ได้ประกาศรับสมัครองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจเข้าร่วมโครงการ แต่ในปี 2548 และ 2549 กรมส่งเสริมฯ ได้กำหนดให้ทุกองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมโครงการโดยกำหนดเกณฑ์ประเมิน 60% ผู้ไม่ผ่านเกณฑ์ 60% จะไม่มีสิทธิรับเงินพิเศษ (โบนัส)

การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีวิธีดำเนินการโดย กรมส่งเสริมฯ ได้จัดทำแบบประเมินแล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง นำเสนอหลักฐาน ผลงานโครงการ เอกสารเฉพาะหน้า หรือส่วนที่แสดงได้ว่าได้ดำเนินการตามกิจกรรมต่าง ๆ ตามเกณฑ์การประเมินให้คะแนนในแบบประเมิน เช่น หน้าฎีกาเบิกเงิน บันทึกรายการอนุมัติ รายงาน ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น แจ้งให้กรรมการซึ่งกรมส่งเสริมฯ ตั้งขึ้นพิจารณาประเมินจากเอกสารที่นำเสนอและตรวจสอบสภาพเป็นจริงต่าง ๆ ผู้ที่ได้รับรางวัลจะมีเงินอุดหนุนมอบให้เป็นรางวัลตามที่กรมส่งเสริมฯ กำหนดในแต่ละปี

การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ของกรมส่งเสริมฯ ประจำปี 2548 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น , 2548) แบ่งการประเมินเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน การให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง และแก้ไขปัญหาตามความเดือดร้อนของประชาชนซึ่งแบ่งรายละเอียดเป็น

1.1 ความซื่อสัตย์และความโปร่งใสในการบริหารราชการ ซึ่งจะมีการตรวจสอบเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสิ่งบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดเผย เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายผลการดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง รายงานการเงิน ฯลฯ ให้ประชาชนได้รับทราบ ตรวจสอบว่ามีการวางระบบควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 หรือไม่ ตรวจสอบว่ามีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารหรือมีการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้มากน้อยเพียงใด และยังตรวจสอบการส่งเสริมหรือสนับสนุนเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

1.2 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวกเพื่อประชาชนซึ่งจะมีการตรวจสอบว่า มีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการหรือไม่ มีการมอบอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ มีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานให้บริการต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะของกระทรวงมหาดไทยและได้ประกาศให้ประชาชนรับทราบหรือไม่ ตรวจสอบการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยมีแผนผังกำหนดผู้รับผิดชอบ มีการรับความคิดเห็น มีแบบฟอร์มพร้อมตัวอย่างการกรอกและมีการให้บริการประชาชนนอกเวลาราชการ

1.3 การให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีการตรวจสอบรายงานการประชุมสภาท้องถิ่นว่าผู้บริหารและหน่วยปฏิบัติงานของท้องถิ่นรับฟัง และนำปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการบริการสาธารณะของสมาชิกสภาท้องถิ่น และ

ประชาชนไปดำเนินการอย่างเต็มความสามารถ และรายงานให้สภาท้องถิ่นทราบถึงความก้าวหน้าหรือไม่เพียงพอ ตรวจสอบบันทึกข้อร้องเรียนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรายงานผลการดำเนินการตามข้อเรียกร้อง ตรวจสอบเอกสารการดำเนินงานตามภารกิจกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 และตรวจสอบการประเมินความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการของท้องถิ่น

1.4 การทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของประชาชน มีการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในเชิงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแบ่งรายละเอียดเป็น

2.1 การจัดทำแผนพัฒนาประจำปี ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยตรวจสอบว่ามีการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 หรือไม่ ตรวจสอบเอกสารการจัดทำแผนพัฒนาว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และการจัดทำแผนสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ และตรวจสอบการแจ้งแผนพัฒนาประจำปีต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 การติดตามและประเมินผล โดยตรวจสอบเอกสารหลักฐานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี ตรวจสอบการรายงานผลและเสนอความเห็นจากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี และการประกาศให้ประชาชนทราบ และตรวจสอบร้อยละของการปฏิบัติตามแผนพัฒนาประจำปี

2.3 การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ โดยตรวจสอบความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกัน หรือมีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2.4 การพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถของบุคลากร โดยตรวจสอบการจัดฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรโดยองค์กร เช่น การส่งเข้าร่วมกับองค์กรหรือราชการอื่น ๆ และตรวจสอบจำนวนร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการอบรมในรอบปี

ธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

เทศบาลตำบลกำแพง เป็นเทศบาลที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลตำบลกำแพง เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงฐานะ จากสุขาภิบาล เป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งปัจจุบันเป็นเทศบาลขนาดกลาง ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 4 ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีพื้นที่ 2.61 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ใจกลางเมืองละงู มีประชากรทั้งสิ้น 5,063 คน แบ่งเป็นชาย 2,458 คน หญิง 2,605 คน จำนวนครัวเรือน 2,027 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รองลงมาคืออาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และประมงพื้นบ้าน (เทศบาลตำบลกำแพง 2548 : 9 -12)

เทศบาลตำบลกำแพงเป็นเทศบาลที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ดังจะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของเทศบาลที่กำหนดว่า “บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ยั่งยืน” และนโยบายของผู้บริหารที่แถลงต่อสภาเทศบาล เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2547 ที่กำหนดให้วาระ 4 ปี ต่อไปของการบริหารเป็น “4 ปี แห่งการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมชุมชน นำเทศบาลตำบลกำแพงมุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ยั่งยืน”

เทศบาลตำบลกำแพง ได้เข้าร่วมโครงการประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตั้งแต่เริ่มโครงการปีแรกในปี 2546 และเข้าร่วมต่อเนื่องมาทุกปี ซึ่งจากการประเมินของคณะกรรมการ ฯ เทศบาลตำบลกำแพง ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี 3 ปี ซ้อน คือ ในปี 2546 , 2547 และ 2548 ดังเอกสาร 2 ปี เกียรติยศ เทศบาลตำบลกำแพง 2547,2548 ที่กล่าวว่าสำหรับเทศบาลตำบลกำแพงนั้น ได้มีการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการ เช่น โครงการก่อสร้างลานกีฬาต้านยาเสพติด โครงการพัฒนาด้านกีฬา “ร่วมใจต้านภัยยาเสพติด” โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โครงการก่อสร้างอาคารศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านละงู โครงการก่อสร้างศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการก่อสร้างส่วนราชการเทศบาลตำบลกำแพง โครงการปรับปรุงตลาดกลางเพื่อการเกษตรและประมงพื้นบ้าน โครงการก่อสร้างคูระบายน้ำถนนทุกสายในเขตเทศบาล โครงการจัดตั้งลานค้าสินค้าขึ้นในวันพุธ โครงการปรับปรุงก่อสร้างถนนในเขตเทศบาล โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง โครงการขุดลอกคลองปากปิงและปรับปรุงแหล่งน้ำห้วยหมอน โครงการก่อสร้างสถานธนาอนุบาล โครงการก่อสร้างศูนย์บริการสาธารณสุข และโครงการก่อสร้างทำเทียบเรือประมงพื้นบ้าน ซึ่งโครงการเหล่านี้เป็นผลงานที่เด่นชัด เป็นไปตามความต้องการของประชาชน สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของพื

น้องประชาชนได้อย่างครอบคลุม และครบถ้วน จากผลงานดังกล่าว เทศบาลตำบลกำแพงจึงได้รับ “รางวัลธรรมาภิบาล” ตั้งแต่ปี 2546 เพราะความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในการใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อบริหารพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลกำแพงจึงมีผลงานต่อมาเรื่อย ๆ จนทำให้ได้รับ “รางวัลธรรมาภิบาล” นี้ต่อเนื่องมาอีก 2 ปี คือ ปี 2547 และ ปี 2548 อันถือเป็นความสำเร็จอย่างยอดเยี่ยมในการบริหาร

นอกจากรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3 ปี ซ้อนแล้ว เทศบาลตำบลกำแพงยังได้รับรางวัลพระปกเกล้า สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจัดโดยวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า ปี 2548 และ ปี 2549 2 ปี ซ้อน สถาบันพระปกเกล้า (2548 : 96) กล่าวถึงจุดเด่นที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสของเทศบาลตำบลกำแพงว่า

การมีส่วนร่วม

เทศบาลตำบลกำแพง เป็นเทศบาลที่มีความโดดเด่นในการรวมกลุ่มของประชาคม กลุ่มองค์กรชุมชนและชมรมอย่างเข้มแข็ง อาทิ ชมรมไทเก๊ก ชมรมแอโรบิก กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ คณะกรรมการพัฒนาตลาดสด เป็นต้น ซึ่งมีเทศบาลสนับสนุนทำให้เกิดการรวมกลุ่ม ส่งผลให้การดำเนินงานของเทศบาล โดยเฉพาะการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่นได้รับความร่วมมือและมีส่วนร่วมจากประชาชนเป็นอย่างดี โดยจัดให้มีเวทีประชาคมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนเป็นหลัก เทศบาลยังมีช่องทางเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เช่น เอกสารแผ่นพับ เสียงตามสาย รถประชาสัมพันธ์ บอร์ดประชาสัมพันธ์ทั้ง 8 ชุมชน

โครงการที่โดดเด่น เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์กลางการเรียนรู้ โครงการปรับปรุงห้องน้ำผู้พิการ โครงการเสริมเพิ่มความรู้มุ่งสู่มหาวิทยาลัย โครงการเทศบาลพบประชาชน โครงการปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กและ โครงการสอนอ่านคัมภีร์อัลกุรอานเป็นแห่งแรกในจังหวัดสตูล

ความโปร่งใส

เทศบาลตำบลกำแพง มีระบบการรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ แบบครบวงจรผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นศูนย์ร้องเรียนที่เทศบาล ศูนย์เรื่องราวร้องทุกข์ที่ตลาดสดและหน้าเทศบาล นอกจากนี้ยังให้มีกรรมการชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง และตรวจรับงาน มีการประกาศข่าวให้ประชาชนทราบและร่วมตรวจสอบ เมื่อมีการทำสัญญาจ้าง อีกทั้งในปี 2547 เทศบาลตำบลกำแพง ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ของกระทรวงมหาดไทย และไม่เคยถูกตั้งข้อสงสัยในประเด็นการทุจริตของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

วิทยาพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า (2549 : 48-49) กล่าวถึงเทศบาล ตำบลกำแพงว่า

เทศบาลตำบลกำแพงเน้นความโปร่งใสในการบริหารงานในหลายรูปแบบ ตั้งแต่การให้ประชาชนเข้าเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและตรวจรับงาน มีการประกาศรายงานบัญชีรับ – จ่าย และการแสดงแผนการจัดหาพัสดุให้ประชาชนรับทราบ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญผ่านเสียงตามสาย ป้ายชุมชน ป้ายประกาศเทศบาล การประชุมที่สำคัญของเทศบาล เช่น การประชุมสภา จะจัดให้มีการถ่ายทอดเสียงผ่านเสียงตามสาย และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมได้ มีการจัดตั้งศูนย์รับแจ้งข้อมูลข่าวสารการทุจริต มีการกำหนดเวลาการให้บริการประชาชนในแต่ละขั้นตอนของบริการ รวมถึงการปรับปรุงและลดเวลาขั้นตอนการบริการ นอกจากนี้ฝ่ายสภายังร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล โดยมีการจัดทำเป็นเอกสารสรุปผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลมีความโดดเด่น และเป็นกำลังสำคัญในการรวมกลุ่มของประชาคม ชุมชน และชมรมอย่างเข้มแข็ง ซึ่งพบว่ากลุ่มชมรมและประชาชนเข้าร่วมในกลุ่มชมรมมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานของเทศบาลเกิดขึ้นจากความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยเทศบาลเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มเสนอความต้องการผ่านแผนชุมชนมายังเทศบาล แล้วเทศบาลนำมาบูรณาการกลับกรอง และส่งกลับให้ประชาชนพิจารณาเห็นชอบอีกครั้ง ก่อนดำเนินการ เพื่อให้ตอบสนองต่อสิ่งที่ประชาชนต้องการมากที่สุด ซึ่งการดำเนินการที่เกิดจากประชาชนเช่นนี้ นำไปสู่ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจจากประชาชนอย่างมาก ดังเห็นได้จากการก่อสร้างบาหลีเขาเหาะหิโนหมู่บ้านที่มีผู้บริจาคที่ดินให้ แล้วเทศบาลช่วยเหลือในเรื่องวัสดุก่อสร้างโดยอาศัยแรงงานจากคนในท้องถิ่นมาช่วยกันสร้างโดยไม่มีค่าตอบแทน หรือ งานวันเด็กที่เทศบาลทำหน้าที่เพียงผู้ประสานงานเท่านั้นแต่กิจกรรมเป็นไปอย่างยิ่งใหญ่ นอกจากนี้เทศบาลยังจัดให้มีกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่เน้นการปลูกจิตสำนึก ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และต้องการพัฒนาท้องถิ่นมากมาย อาทิ โครงการสอนเสริมการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน โครงการอุดหนุนกิจกรรมทางศาสนา โครงการปรับปรุงพิพิธภัณฑสถานบ้านละงู โครงการสายใยสองวัย เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เบญจวรรณ วันดีศรี (2546: บทคัดย่อ)

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นธรรมาภิบาลและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด อันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าอันดับ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคแอสควร์ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาล ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลระดับต่ำ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่อายุ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมี การประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 และจัดระบบสารสนเทศให้ประชาชนได้รับรู้อย่างทั่วถึงโดยใช้สื่อขององค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไร อย่งไรขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการตรวจสอบ การประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงมีส่วนร่วมในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหายล้มเหลว มีพฤติกรรมเสื่อมเสีย ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก ห่วงแหนและรักษาสีทธิและผลประโยชน์ของท้องถิ่นตนเอง

สถาบันพระปกเกล้า (2546, บทสรุปย่อ)

งานวิจัยของ ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธ์ (2546: 21) ซึ่งทำวิจัยเรื่องความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี มีตัวชี้วัดธรรมาภิบาลที่ใช้ใน อบต. ประกอบด้วยตัวชี้วัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส มีดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย

1. ฝ่ายบริหาร อบต. ได้ใช้กลไกประชาพิจารณ์ในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนตำบลหรือไม่
2. เมื่อมีข้อขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของ อบต. และประชาชน ได้มีการจัดเวทีเพื่อได้สวนสาธารณะว่าข้อเท็จจริงคืออะไร
3. อบต. ควรจัดให้มีการลงประชามติของประชาชน ในโครงการที่ไม่สามารถหาฉันทามติได้
4. การให้ประชาชนเข้าร่วมฟังการประชุมของสภา อบต. ได้ ซึ่งมีการระบุไว้ในบันทึกของกระทรวงมหาดไทยถึง อบต.
5. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อทำข้อบังคับงบประมาณประจำปีของ อบต. โดยนำแผนที่จัดทำแล้วมาทำประชาพิจารณ์ตามหนังสือสั่งการของมหาดไทย ปี พ.ศ. 2541

ความโปร่งใส ประกอบด้วย

1. การจัดตั้งหน่วยการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน
2. การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความโปร่งใสของสมาชิก อบต.

กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนร่วมตัดสินใจในการดำเนินงาน ร่วมรับรู้ข้อมูลข้อเท็จจริง ร่วมแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการลงประชามติ การทำประชาสังคม ประชาคม ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงความโปร่งใสในองค์กร ที่พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้และตรวจสอบได้ ดังนั้นหลักการในการปกครองท้องถิ่นที่ควรควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลคือความโปร่งใส

สถาบันพระปกเกล้า (2546, บทสรุปย่อ)

รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาลฉบับนี้เป็นการวิจัยเอกสาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ 1) เพื่อรวบรวมข้อมูล แนวปฏิบัติ และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลทั้งในประเทศไทยและทาง

ต่างประเทศ 2) เพื่อจำแนก และจัดกลุ่มตัวชี้วัดธรรมาภิบาล และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาล

นอกจากส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นบทนำที่กล่าวถึงความสำคัญของงานวิจัย วัตถุประสงค์ระเบียบวิธีการศึกษาและประโยชน์ของงานวิจัยแล้ว รายงานฉบับนี้ยังประกอบด้วย เนื้อหาอีก 4 ส่วน กล่าวคือ ส่วนที่ 2 เป็นการรวบรวมและเรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล ซึ่งครอบคลุม วิวัฒนาการ นิยาม และองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องธรรมาภิบาลในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งกล่าวถึงการใช้และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบอสซาวานา) ส่วนที่ 4 เป็นกรอบตัวชี้วัดธรรมาภิบาลที่มี 5 ประเด็นหลัก คือ ความชอบธรรม ความโปร่งใส การตรวจสอบได้ ความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมในแต่ละประเด็นได้จัดหมวดหมู่ ออกเป็น 4 ด้าน คือ กฎหมาย สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง นอกจากนี้ยังมีตัวชี้วัด และตัวอย่างตัวชี้วัดทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับในส่วนที่ 5 นั้น เป็นข้อเสนอแนะ และสรุปผลการวิจัย สาระสำคัญของส่วนนี้ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ การเลือกใช้คำธรรมาภิบาล กรอบธรรมาภิบาลและองค์ประกอบเรียนรู้ใช้ธรรมาภิบาลจากต่างประเทศ ปัญหาและอุปสรรคของการใช้ธรรมาภิบาลสำรวจความโปร่งใสในประเทศ การจัดทำตัวชี้วัดคอร์ปชั่นและพัฒนาปัจจัยเกี่ยวข้อง กลไกในการสร้างธรรมาภิบาล เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดสร้างตัวชี้วัด พร้อมข้อเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างของคณะกรรมการสร้างตัวชี้วัด

ผลการวิจัย พบว่า การใช้คำ “ธรรมาภิบาล” มีความหมายหลากหลาย เช่น ในที่ต่างประเทศใช้ คำว่า Good Governance มีความหมายหลากหลายตามกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มธรรมาภิบาลอำนาจนิยม กลุ่มธรรมาภิบาลเสรีนิยม และกลุ่มธรรมาภิบาลชุมชนนิยม แม้จะแตกต่างกันในส่วนของการอบความคิด แต่ทุกกลุ่มมีเป้าหมายตรงกันที่จะนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้เพื่อประโยชน์ของการปฏิรูปเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ดังนั้นการเร่งรัดหาข้อยุติสำหรับกรอบความหมายของหลักธรรมาภิบาล โดยผสมผสานแนวคิดเพื่อสร้างหลักการที่ชัดเจนและมีเอกภาพ ซึ่งจะเป็นกรอบแม่บทในการสร้างตัวชี้วัดที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็น ส่วนการเรียนรู้การใช้ธรรมาภิบาลจากต่างประเทศ และนำสาระที่เป็นข้อดีมาปรับใช้ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล แม้ในบางกรณีอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับลักษณะบางประการของวัฒนธรรมไทยที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในสังคมไทย แต่ก็อาจผ่อนคลายปัญหาดังกล่าวได้ โดยมีการปรับให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของไทย

นอกเหนือจากการให้ความสำคัญ กับขั้นตอนการวิเคราะห์ความจำเป็น ในการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาล และวงจรการสร้างตัวชี้วัดการจัดทำฐานข้อมูลของตัวชี้วัดธรรมาภิบาลโดยเฉพาะ

การทบทวนจัดหมวดหมู่ตัวชี้วัด และการคัดเลือกดัชนีกลางของตัวชี้วัดที่เหมาะสม โดยรายงานนี้ ยังได้เสนอตัวอย่างฐานข้อมูลที่สามารถจัดพิมพ์รายงานตัวชี้วัดได้หลายรูปแบบ เช่น รายงานตัวชี้วัดที่จำแนกตามประเภท องค์ประกอบ และด้านต่าง ๆ รายงานตัวชี้วัดที่สร้างขึ้นในแต่ละปี รายงานแสดงจำนวนตัวชี้วัด และหมวดหมู่ที่แต่ละหน่วยงานควรจะนำไปใช้ และรายงานสรุปตัวชี้วัดที่ถึงเวลาต้องทบทวนใหม่

โครงสร้างของคณะกรรมการสร้างตัวชี้วัดเป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน ดังนั้นการจัดโครงสร้างให้มีขนาดกะทัดรัด ประกอบด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความชำนาญ เพื่อผลักดันให้มีการนำหลักการมาปฏิบัติได้จริงให้มีผลในทางนโยบาย และภาคปฏิบัติอย่างแท้จริง

สถาบันพระปกเกล้า (2548,สรุปผลการวิจัย)

รายงานวิจัยการประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศ ด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำปี 2548 สรุปผลการวิจัยว่า

การวิจัยประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามโครงการรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดอันดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครเข้าร่วมโครงการรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2548 ที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2548

การวิจัยประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลเพื่อเป็นไปตามหลักการวิจัยประเมินผล ทั้งนี้ ได้วางขอบเขตการประเมินให้เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สมัครเข้าร่วมโครงการและใช้ผลการปฏิบัติงานเฉพาะในรอบปีตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2547 ถึง 15 พฤษภาคม 2548 ส่วนกรอบเนื้อหาการประเมินใช้แนวทางการจัดทำภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นฐานในการสร้างตัวชี้วัดโดยแบ่งออกเป็นตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน (Audit Indicators) และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา (Performance Indicators) ซึ่งมุ่งเน้นประเมินผลการปฏิบัติงานด้านความโปร่งใสและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน วิธีการศึกษาใช้ข้อมูลเอกสารและเอกสารประกอบใบสมัครพร้อมหลักฐานกับการใช้ข้อมูลภาคสนามทั้งการใช้แบบสอบถามประชาชน กลุ่ม องค์การชุมชน และการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Groups Interview)

การวิจัยประเมินผล ได้แบ่งระดับการประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. ระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ถือเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน (Upper level) หรือระดับการทำโครงการหรือกิจกรรมภาพรวมของจังหวัด

2. ระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่าง (Lower level) ที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่เฉพาะในเขตพื้นที่ของตนเอง

ผลการวิจัยประเมินผล

ขั้นที่ 1 ผลการพิจารณาใบสมัครและเอกสารที่แนบมาพร้อมใบสมัครขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครเข้าร่วมโครงการ

พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการประกวดใน “โครงการรางวัลพระปกเกล้าประจำปี 2548” มีจำนวนทั้งสิ้น 422 แห่ง แยกออกเป็น

องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 20 แห่ง

เทศบาล จำนวน 174 แห่ง

องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 228 แห่ง

ในจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 422 แห่ง ได้นำมาพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้น โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำซึ่งเป็นไปตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่แนบมากับใบสมัครตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้

ผลปรากฏว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านเกณฑ์ความครบถ้วนสมบูรณ์ตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้มีจำนวน 255 แห่ง ดังนี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 13 แห่ง

เทศบาล จำนวน 98 แห่ง

องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 144 แห่ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านความครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งหมด 255 แห่ง คณะผู้วิจัยนำมาพิจารณา ให้ค่าคะแนนโดยต้องมีผลรวมค่าคะแนนตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา กำหนดค่าคะแนนซึ่งวางเกณฑ์ค่าคะแนน T-Score ที่กำหนดไว้ ดังนี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด กำหนดค่าคะแนน T-Score ร้อยละ 50 ขึ้นไป พบว่า มี อบจ. ที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 แห่ง

เทศบาล กำหนดค่าคะแนน T-Score ร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่ามีเทศบาลที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 24 แห่ง

องค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดค่าคะแนน T-Score ร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 แห่ง

ขั้นที่ 2 ผลการประเมินการปฏิบัติงาน

ผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและระดับเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการนำผลการรวมคะแนนจาก 3 ส่วน มาพิจารณาคือ

ระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด พิจารณาผลรวมค่าคะแนนจาก 3 ส่วน คือ

1. ผลค่าคะแนน T-Score ตามเกณฑ์ตัวชี้วัด แปลงเป็นค่าร้อยละ 50
2. ผลค่าคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจและความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชน

ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 25

3. ค่าคะแนนจากการลงพื้นที่ประชุมสนทนากลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 25

ระดับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาผลรวมคะแนนจาก 3 ส่วน คือ

1. ผลค่าคะแนน T-Score ตามเกณฑ์ตัวชี้วัด แปลงค่าเป็นค่าคะแนนร้อยละ 50
2. ผลค่าคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจและความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชน

ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 35

3. ค่าคะแนนจากการลงพื้นที่ประชุมสนทนากลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 15

ผลการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินผลในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน 7 แห่ง

ลำดับ ที่	ชื่อองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.)	ค่า T-score (50%)		ความพึง พอใจ(25%)		สนทนากลุ่ม (25%)		คะแนนรวม (100%)	
		T	W	T	W	T	W	T	W
1.	อบจ.ภูเก็ต	74.4	37.2	84.0	21.0	91.5	22.9	249.9	81.1
2.	อบจ.ตรัง	52.5	26.3	70.0	17.5	84.0	21.0	206.5	64.8
3.	อบจ.ลำพูน	56.3	28.1	64.0	16.0	72.0	18.0	192.3	62.1
4.	อบจ.พัทลุง	50.4	25.2	65.2	16.3	82.0	20.5	197.6	62.0
5.	อบจ.นครศรีฯ	56.3	28.1	64.0	16.0	68.0	17.0	188.3	61.1
6.	อบจ.ปัตตานี	53.1	26.5	58.7	14.7	69.6	17.4	181.5	58.6
7.	อบจ.อุบลราชธานี	53.1	26.5	58.5	14.6	66.5	16.6	178.1	57.7

หมายเหตุ : T = ค่า T – Scors

W (weight) = การปรับค่าคะแนน T – Scors เป็นค่าร้อยละ

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินผลในระดับเทศบาล จำนวน 24 แห่ง

ลำดับ ที่	ชื่อเทศบาล	ค่า T-score (50%)		ความพึง พอใจ (25%)		สนทนากลุ่ม (25%)		คะแนนรวม (100%)	
		T	W	T	W	T	W	T	W
1.	ทต.คูเมืองค์	69.7	34.8	74.0	25.9	86.0	12.9	229.7	73.6
2.	ทต.ศรีสะเกษ	67.9	34.0	69.4	24.3	98.0	14.7	235.3	73.0
3.	ทต.อุดรธานี	77.9	38.9	62.8	22.0	80.0	12.0	220.7	72.9
4.	ทต.ยะลา	67.3	33.7	76.0	26.6	84.0	12.6	227.3	72.9
5.	ทต.ตรัง	69.1	34.5	68.0	23.8	88.0	13.2	225.1	71.5
6.	ทต.เขียงราย	70.3	35.1	70.0	24.5	78.0	11.7	218.3	71.3
7.	ทต.บางพระ	66.1	33.1	74.8	26.2	79.3	11.9	220.2	71.2
8.	ทต.ปริก	69.1	34.5	69.1	24.2	82.2	12.3	220.4	71.0
9.	ทต.ท่าข้าม	62.6	31.3	75.7	26.5	84.2	12.6	222.5	70.4
10.	ทต.กำแพงเพชร	65.0	32.5	73.3	25.7	81.2	12.2	219.5	70.4
11.	ทต.กำแพง สตูล	61.5	30.7	75.1	26.3	86.5	13.0	223.1	70.0
12.	ทต.นนทบุรี	64.4	32.2	66.7	23.3	85.4	12.8	216.4	68.3
13.	ทต.ตากลิ	60.9	30.4	74.0	25.9	80.0	12.0	214.9	68.3
14.	ทต.ตะพานหิน	66.7	33.4	62.1	21.7	80.8	12.1	209.6	67.2
15.	ทต.สันมหาพน	63.8	31.9	64.7	22.7	66.8	10.0	195.4	64.6
16.	ทต.สกลนคร	60.3	30.1	66.0	23.1	75.3	11.3	201.6	64.5
17.	ทต.ท่ามะเดื่อ	63.2	31.6	63.1	22.1	71.1	10.7	197.4	64.4
18.	ทต.พิจิตร	64.4	32.2	59.8	20.9	73.4	11.0	197.5	64.1
19.	ทต.สงขลา	60.3	30.1	64.4	22.2	75.7	11.4	199.5	63.7
20.	ทต.บ้านพรุ	62.6	31.3	59.9	21.0	71.0	10.6	193.5	62.9
21.	ทต.ลำพูน	62.0	31.0	56.5	19.8	71.3	10.7	189.8	61.5
22.	ทต.เกาะสมุย	67.9	34.0	51.9	18.2	59.9	9.0	179.7	61.2

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเทศบาล	ค่า T-score (50%)		ความพึง พอใจ(25%)		สนทนากลุ่ม (25%)		คะแนนรวม (100%)	
		T	W	T	W	T	W	T	W
23.	ทต.เวียงสระ	60.3	30.1	58.0	20.3	66.4	10.0	184.7	60.4
24.	ทม.หล่มสัก	66.1	33.1	48.2	16.9	60.4	9.1	174.7	59.1

หมายเหตุ : T = ค่า T – Scors

W (weight) = การปรับค่าคะแนน T – Scors เป็นค่าร้อยละ

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 20 แห่ง

ลำดับ ที่	ชื่อองค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.)	ค่า T-score (50%)		ความพึง พอใจ(25%)		สนทนากลุ่ม (25%)		คะแนนรวม (100%)	
		T	W	T	W	T	W	T	W
1.	อบต.ทุ่งช้าง	66.1	33.1	89.4	31.3	91.6	13.7	247.1	78.1
2.	อบต.เวียง	72.0	36.0	80.0	28.0	90.0	13.5	242.0	77.5
3.	อบต.เขาสามยอก	65.0	32.5	90.0	31.5	89.8	13.5	244.8	77.5
4.	อบต.โพตลาดแก้ว	62.0	31.0	90.0	31.5	92.1	13.8	244.1	76.3
5.	อบต.เมืองเก่า	73.2	36.6	76.0	26.6	83.0	12.5	232.2	75.7
6.	อบต.หวาง	69.1	34.5	77.1	27.0	83.4	12.5	229.6	74.0
7.	อบต.แม่ลาด	64.5	32.2	80.0	28.0	90.8	13.6	235.3	73.8
8.	อบต.บ้านหลวง	70.8	35.4	66.0	23.1	87.0	13.1	223.8	71.6
9.	อบต.สุเทพ	69.1	34.5	70.7	24.7	80.0	12.0	219.8	71.2
10.	อบต.เวียงพางคำ	60.3	30.1	80.0	28.0	86.5	13.0	226.8	71.1
11.	อบต.บ้านด้าย	62.0	31.0	78.4	27.5	84.0	12.6	224.5	71.1
12.	อบต.โนนข่า	63.2	31.6	70.2	24.6	74.2	11.1	207.6	67.3
13.	อบต.พลกรัง	61.5	30.7	67.5	23.6	83.7	12.6	212.6	66.9
14.	อบต.สำนักตะคร้อ	63.8	31.9	64.8	22.7	80.1	12.0	208.7	66.6

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อองค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.)	ค่า T-score (50%)		ความพึง พอใจ(25%)		สนทนากลุ่ม (25%)		คะแนนรวม (100%)	
		T	W	T	W	T	W	T	W
15.	อบต.ห้องแซง	62.0	31.0	67.3	23.6	75.6	11.3	205.0	65.9
16.	อบต.ป่าสัก	64.4	32.2	64.7	22.6	70.4	10.6	199.5	65.4
17.	อบต.เชิงดอย	62.6	31.3	64.6	22.6	72.7	10.9	200.0	64.8
18.	อบต.วังหินลาด	64.4	32.2	54.6	19.1	71.7	10.8	190.6	62.2
19.	อบต.จุมพล	60.3	30.1	59.2	20.7	68.8	10.3	188.3	61.1
20.	อบต.ปากพูน	60.3	30.1	52.8	18.5	64.4	9.7	177.4	58.3

หมายเหตุ : T = ค่า T – Scors

W (weight) = การปรับค่าคะแนน T – Scors เป็นค่าร้อยละ

ขั้นที่ 3 นำผลการจัดอันดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีคะแนนรวมตั้งแต่ ร้อยละ 60 ขึ้นไป ปราบกฏว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลคะแนนรวมตามที่กำหนดไว้ผ่านเกณฑ์ดังนี้

ในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่นำเสนอคณะกรรมการพิจารณา มีจำนวน 5 แห่ง

ในระดับเทศบาลที่นำเสนอคณะกรรมการพิจารณา มีจำนวน 23 แห่ง

ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลที่นำเสนอคณะกรรมการพิจารณา มีจำนวน 19 แห่ง

ขั้นที่ 4 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อรับรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2548 ลงไปตรวจสอบความเหมาะสมในพื้นที่

ในการพิจารณาของคณะกรรมการในขั้นนี้ ได้พิจารณาประกอบกับข้อมูลจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในประเด็นเรื่องการทุจริตและความไม่โปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปรากฏว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเรื่องร้อง

เรียนในประเด็นดังกล่าวและมีหลักฐานมูลความจริง คณะกรรมการฯจะตัดสิทธิในการเข้าเสนอชื่อเพื่อขอรับรางวัลพระปกเกล้า

ดังนั้น คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการลงพื้นที่เพื่อพิจารณาองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า ประจำปี 2548 โดยกำหนดคะแนน ร้อยละ 65 ขึ้นไปในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด และร้อยละ 70 ขึ้นไป ในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีจำนวน 2 แห่ง คือ

1. อบจ.ภูเก็ต
2. อบจ.ตรัง

ระดับเทศบาล มีจำนวน 10 แห่ง คือ

1. เทศบาลตำบลอุโมงค์	จ.ลำพูน
2. เทศบาลเมืองศรีสะเกษ	จ.ศรีสะเกษ
3. เทศบาลนครยะลา	จ.ยะลา
4. เทศบาลนครตรัง	จ.ตรัง
5. เทศบาลนครเชียงราย	จ.เชียงราย
6. เทศบาลตำบลบางพระ	จ.ชลบุรี
7. เทศบาลตำบลปริก	จ.สงขลา
8. เทศบาลเมืองท่าข้าม	จ.สุราษฎร์ธานี
9. เทศบาลตำบลกำแพงเพชร	จ.สงขลา
10. เทศบาลตำบลกำแพง	จ.สตูล

ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 10 แห่ง คือ

1. อบต.ทุ่งช้าง	จ.น่าน
2. อบต.เวียง	จ.เชียงราย
3. อบต.เขาสามยอก	จ.ลพบุรี
4. อบต.โพตลาดแก้ว	จ.ลพบุรี
5. อบต.หวาง	จ.เชียงราย
6. อบต.แม่ลาด	จ.กำแพงเพชร
7. อบต.บ้านหลวง	จ.เชียงใหม่
8. อบต.สุเทพ	จ.เชียงใหม่

9. อบต.เวียงพางคำ จ.เชียงราย

10.อบต.บ้านด้าย จ.เชียงราย

กรอบแนวคิดในการประเมิน

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากวัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อให้ทิศทางการดำเนินการศึกษาเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดและประเด็นในการประเมินขึ้นดังต่อไปนี้

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
2. ประเมินการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
3. ประเมินความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

ซึ่งกรอบแนวคิดในการประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพงสรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงกรอบแนวคิดในการประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือ	การเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์	เกณฑ์
1. ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง	ระดับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง	คะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง	แบบสอบถาม	บุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 96 คน (ไม่รวมนายกเทศมนตรี)	ค่าร้อยละ	ร้อยละ 60 ของบุคลากรเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง
2. การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง	ระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง	แบบสอบถาม	บุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 96 คน (ไม่รวมนายกเทศมนตรี)	ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า SD	ร้อยละ 80 ของบุคลากรเทศบาลมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับสูงถึงสูงมาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	เครื่องมือ	การเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์	เกณฑ์
3. ความเป็น ธรรมภิบาลของ เทศบาล ตำบล กำแพง	ระดับความเป็น ธรรมภิบาลของ เทศบาล ตำบล กำแพง	ความเป็นธรรม ภิบาล ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความ โปร่งใส ด้านการมี ส่วนร่วม ด้านความรับ ผิดชอบ ด้านความคุ้ม ค่า	แบบ สอบถาม	ประชาชนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในเขต เทศบาลตำบล กำแพง จำนวน 3,361 คน โดยสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย จำนวน 350 คน	ค่าเฉลี่ย และค่า SD	ความเป็นธรรม ภิบาลของ เทศบาลตำบล กำแพงโดยรวม อยู่ในระดับสูง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดแหล่งข้อมูลในการศึกษา
2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แหล่งข้อมูลเอกสาร

ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารข้อมูล และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการประเมิน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ เทศบาลตำบลกำแพง

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คือบุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 97 คน ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร 3 คน สมาชิกสภา 12 คน ข้าราชการรวมลูกจ้างประจำ 32 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 25 คน และพนักงานจ้างทั่วไป 25 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ยกเว้นนายกเทศมนตรี

ส่วนที่ 2 คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 3,361 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแทนประชากรที่ต้องการศึกษา การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1980) ได้กลุ่มตัวอย่าง 345 คน ผู้ศึกษาได้ปรับกลุ่มตัวอย่างเป็น 350 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสอบถามจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 350 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง โดยการศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แล้วมาออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการประเมินที่กำหนดประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง ซึ่งใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพงทั้ง 96 คน ประกอบด้วย เนื้อหา 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีคำถามทั้งหมด 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง เป็นคำถามแบบตรวจรายการ (Check-lists) ซึ่งมีคำตอบเป็น 2 ตัวเลือก (ใช่ หรือไม่ใช่) และให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว จำนวนทั้งหมด 20 ข้อ

การตรวจให้คะแนนจะพิจารณาดังนี้

ตอบถูกต้องให้ 1 คะแนน

ตอบผิดให้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีคำถามด้านพฤติกรรมกรปฏิบัติ ทั้งหมด 20 ข้อ

การตรวจให้คะแนนจะพิจารณา จากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบพฤติกรรมกรปฏิบัติของตนเองในแต่ละข้อคำถาม ได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

พฤติกรรมกรปฏิบัติ มากที่สุด 5 คะแนน

พฤติกรรมกรปฏิบัติ มาก 4 คะแนน

พฤติกรรมกรปฏิบัติ ปานกลาง 3 คะแนน

พฤติกรรมกรปฏิบัติ น้อย 2 คะแนน

พฤติกรรมกรปฏิบัติ น้อยที่สุด 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เพื่อประเมินความเป็นธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลกำแพง ซึ่งใช้เก็บข้อมูลจากประชาชน ประกอบด้วย เนื้อหา 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีคำถามทั้งหมด 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความเป็นธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลกำแพง ตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความคุ้มค่า โดยมีคำถามแต่ละด้าน ๆ ละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ

การตรวจให้คะแนน จะพิจารณาจากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเป็นธรรมาภิบาลในแต่ละข้อคำถามได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ความเป็นธรรมาภิบาลมากที่สุด	5 คะแนน
ความเป็นธรรมาภิบาลมาก	4 คะแนน
ความเป็นธรรมาภิบาลปานกลาง	3 คะแนน
ความเป็นธรรมาภิบาลน้อย	2 คะแนน
ความเป็นธรรมาภิบาลน้อยที่สุด	1 คะแนน

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ เทศบาลตำบลกำแพง

วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือ ที่มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ต้องการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบข่ายเนื้อหาและกรอบแนวคิดในการประเมิน
3. สร้างเป็นแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมภาคินพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และรับการเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายแล้ว ไปตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยทดสอบกับบุคลากรและประชาชน ของเทศบาลตำบลทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูลจริง โดยทดสอบกับบุคลากรและประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหว้าอย่างละ 40 คน

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาช (Cronbach Coefficient) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลเท่ากับ 0.748 และแบบสอบถามความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลเท่ากับ 0.758

8. นำแบบสอบถามลงเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง ซึ่งเก็บจากบุคลากรของเทศบาลนั้น ใช้วิธีให้บุคลากรของเทศบาลตอบแบบสอบถามพร้อมกันในห้องประชุมแบบต่างคนต่างทำ ส่วนผู้ที่ไม่เข้าประชุมให้ตอบเพิ่มเติมภายหลัง

2. การเก็บข้อมูลความเป็นธรรมาภิบาลจากประชาชน เนื่องจากขณะทำการศึกษาผู้ศึกษาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลกำแพง ดังนั้นเพื่อลดความแปรปรวนคลาดเคลื่อนให้เหลือน้อยที่สุด ผู้ศึกษาได้จ้างเจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูล 1 คน ซึ่งเป็นผู้รู้จักพื้นที่และประชาชนเป็นอย่างดีมาทำการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2549 – 30 กันยายน 2549

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ ผู้ศึกษาจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ ก่อนลงรหัสข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) Version 11.5 โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกความถี่ค่าร้อยละ

2. ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล

การวิเคราะห์ใช้ค่าร้อยละ(Percentage) โดยนำคะแนนรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน มาหาค่าร้อยละของคะแนนที่ได้ แล้วพิจารณาแปรผลจัดแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนร้อยละ 0.0 – 49.9 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ

คะแนนร้อยละ 50.0 – 79.9 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

คะแนนร้อยละ 80.0 – 100.0 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง
เกณฑ์การประเมินที่ถือว่าผ่านเกณฑ์กำหนด คือร้อยละ 60 ของบุคลากรเทศบาล
มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง

3. ข้อมูลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล

การวิเคราะห์ห้ใช้ค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) และค่าร้อยละ
(Percentage) การแปรผลจะใช้ค่าเฉลี่ย(Mean) พิจารณาแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.79 หมายถึง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลระดับ
ต่ำมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.80 – 2.59 หมายถึง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลระดับ
ต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.60 – 3.39 หมายถึง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลระดับ
ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.40 – 4.19 หมายถึง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลระดับ
สูง

คะแนนเฉลี่ย 4.20 – 5.00 หมายถึง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลระดับ
สูงมาก

เกณฑ์การประเมินที่ถือว่าผ่านเกณฑ์กำหนดคือ ร้อยละ 80 ของบุคลากรเทศบาล
ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับสูง

4. ข้อมูลความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

การวิเคราะห์ห้ใช้ค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปรผลจะใช้
ค่าเฉลี่ย(Mean) พิจารณาแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.79 หมายถึง ความเป็นธรรมาภิบาลต่ำมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.80 – 2.59 หมายถึง ความเป็นธรรมาภิบาลต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.60 – 3.39 หมายถึง ความเป็นธรรมาภิบาลปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.40 – 4.19 หมายถึง ความเป็นธรรมาภิบาลสูง

คะแนนเฉลี่ย 4.20 – 5.00 หมายถึง ความเป็นธรรมาภิบาลสูงมาก

เกณฑ์การประเมินที่ถือว่าผ่านเกณฑ์กำหนด คือความเป็นธรรมาภิบาลรวมของ
เทศบาลตำบลกำแพง อยู่ในระดับสูง

5. ข้อมูลความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

เป็นแบบสอบถามปลายเปิดใช้วิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการสรุปความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามเนื้อหา เพื่อจัดลำดับความถี่ของคำตอบ

การกำหนดเกณฑ์การประเมิน

จากการปรึกษากับที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

ความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล แบ่งความรู้ ความเข้าใจ เป็น 3 ระดับ คือ ต่ำ ปานกลาง และสูง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินว่าร้อยละ 60 ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง เหตุผลที่กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรของเทศบาลทั้งหมดมีความรู้ระดับปริญญาตรี หรือมากกว่า ไม่ถึงร้อยละ 50 และมีระดับความรู้แตกต่างกันมาก คือตั้งแต่ประถมศึกษา ถึงปริญญาโท และมีลักษณะงานรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ตั้งแต่งานใช้แรงงาน ถึงงานบริหาร การกำหนดเกณฑ์จึงประมาณการว่า บุคลากรเทศบาลที่มีความรู้ระดับปริญญาตรีหรือมากกว่าควรมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง ส่วนบุคลากรของเทศบาลที่มีความรู้ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีส่วนหนึ่งก็ควรมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง โดยภาพรวมจึงกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น ร้อยละ 60 ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพงมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล ในระดับสูง

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล แบ่งการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ คือ ต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง สูง และสูงมาก โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินว่า ร้อยละ 80 ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง เหตุผลที่กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นดังนี้ เนื่องจากเทศบาลตำบลกำแพง เป็นเทศบาลที่ได้รับรางวัลธรรมาภิบาลจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ปีซ้อน คือ ปี 2546 , 2547 และ 2548 ดังนั้นบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง ร้อยละ 80 ควรมีระดับปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง

ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง แบ่งความเป็นธรรมาภิบาลเป็น 5 ระดับ คือ ต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง สูง และสูงมาก โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินว่า ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงอยู่ในระดับสูง เหตุผลที่กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้ เนื่องจากต้องการเปรียบเทียบผลการประเมินครั้งนี้ กับผลของรางวัลธรรมาภิบาลที่เทศบาลตำบล

กำแพง ได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นถึง 3 ปีซ้อน หากเทศบาลตำบลกำแพงมีความเป็นธรรมาภิบาลจริง ผลการประเมินความเป็นธรรมาภิบาลควรอยู่ในระดับสูง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล “การประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง” ในการศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากประชากร 2 กลุ่ม คือ บุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง และประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลกำแพง ดังนั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์จึงแยกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามจากประชาชน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

1. ข้อมูลทั่วไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า

เพศชายร้อยละ 64.6 และ เพศหญิงร้อยละ 35.4

อายุระหว่าง 32-45 ปี มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 49.0 รองลงมาอายุระหว่าง 18-31 ปี ร้อยละ 40.6 อายุระหว่าง 46-59 ปีร้อยละ 8.3 และอายุ 60 ปีหรือมากกว่าร้อยละ 2.1

ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี หรือ สูงกว่ามีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 34.4

ระดับมัธยมและระดับอนุปริญาที่มีจำนวนเท่ากันร้อยละ 24.0 และระดับประถมศึกษาร้อยละ 17.7

ประเภทบุคลากรของเทศบาล เป็นข้าราชการและลูกจ้างประจำมากที่สุดร้อยละ 33.3 เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไปเท่ากันร้อยละ 26.0 เป็นสมาชิกสภา ร้อยละ 12.5 และเป็นผู้บริหารร้อยละ 2.1 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของบุคลากรเทศบาล

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	62	64.6
	หญิง	34	35.4
รวม		96	100
อายุ	18 -31 ปี	36	40.6
	32-45 ปี	47	49.0

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 46 – 59 ปี	8	8.3
60 ปีขึ้นไป	2	2.1
รวม	96	100
การศึกษา ประถม	17	17.7
มัธยม	23	24.0
อนุปริญญา	23	24.0
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	33	34.4
รวม	96	100
ประเภทบุคลากร		
ข้าราชการและลูกจ้างประจำ	32	33.3
พนักงานจ้างตามภารกิจ	25	26.0
พนักงานจ้างทั่วไป	25	26.0
สมาชิกสภา	12	12.5
ผู้บริหาร	2	2.1
รวม	96	100

2. ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

2.1 ความรู้ความเข้าใจจำแนกรายบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายบุคคล โดยนำคะแนนรวมในการตอบแบบสอบถามของบุคลากรเทศบาลแต่ละคนมาหาค่าร้อยละของคะแนนที่ได้ แล้วจัดแบ่งออกเป็น 3 ระดับพบว่า ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล อยู่ในระดับสูงมากที่สุดร้อยละ 65.6 ระดับปานกลางร้อยละ 34.4 และระดับต่ำไม่มีเลย ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลบุคลากรเทศบาลจำแนกรายบุคคล

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน คน	ร้อยละ ของบุคลากร
สูง	63	65.6
ปานกลาง	33	34.4
ต่ำ	-	-
รวม	96	100

2.2 ความรู้ความเข้าใจจำแนกรายข้อคำถาม

จากการวิเคราะห์รายข้อคำถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจะตอบคำถามผิดมากที่สุดข้อ 5 ซึ่งเป็นคำถามด้านคุณธรรมและนิติธรรม ซึ่งมีถึงจำนวนร้อยละ 91.7 ส่วนคำถามที่ตอบผิดรองลงมาคือคำถามข้อ 18 และข้อ 16 ซึ่งมีการตอบผิดร้อยละ 49.0 และ 45.8 ตามลำดับ เป็นคำถามด้านความคุ้มค่า และคำถามที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุดมีเท่ากัน 3 ข้อ คือ คำถามข้อ 9 เป็นคำถามด้านความโปร่งใส คำถามข้อ 15 เป็นคำถามด้านความรับผิดชอบ และคำถามข้อ 20 เป็นคำถามด้านความคุ้มค่า ทั้ง 3 ข้อมีผู้ตอบถูกร้อยละ 97.9 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงการตอบคำถามด้านความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร

คำถาม	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ธรรมาภิบาลหมายถึง ระบบการบริหารจัดการหรือ การปกครองที่ดี ซึ่งสามารถสร้างความเป็นธรรมและความสมดุลแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	93	96.9	3	3.1
2. หลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลดีกับการบริหารจัดการภาครัฐเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้กับภาคเอกชนได้	73	76.0	23	24.0
3. การบังคับใช้กฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ กับทุกคน อย่างยุติธรรมเสมอภาค ถือเป็นหลักนิติธรรมอย่างหนึ่ง	89	92.7	7	7.3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

คำถาม	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. โดยหลักนิติธรรม การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ต้องทันสมัยค้ำึงถึงสิทธิ เสรีภาพ เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม	87	90.6	9	9.4
5. ตามหลักนิติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่และมีความขยันอดทน	8	8.3	88	91.7
6. การไม่เลือกปฏิบัติให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันถือเป็นหลักคุณธรรมอย่างหนึ่ง	86	89.6	10	10.4
7. หลักคุณธรรมในองค์กร เป็นการจ้ดระบบงานภายใน เพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรเท่านั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงบุคคลอื่นหรือประชาชนก็ได้	80	83.3	16	16.7
8. การรณรงค์ให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ถือเป็นหลักคุณธรรม	93	96.9	3	3.1
9. การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบได้ถือเป็นหลักการของความโปร่งใส	94	97.9	2	2.1
10. การทำงานในองค์กร เมื่อมีการนำเสนอข้อมูลหรือขั้นตอนการทำงานต่อสาธารณะก็นับว่าโปร่งใสแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบอีกหากสาธารณชนต้องการ	81	84.4	15	15.6
11. การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ถือเป็นหลักความโปร่งใส	86	89.6	10	10.4
12. การกำหนดนโยบาย แนวทางการบริหาร การปฏิบัติงานในองค์กร เป็นบทบาทของระดับผู้บริหาร หัวหน้างาน หัวหน้าฝ่ายเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องให้โอกาสเจ้าหน้าที่ระดับล่างเข้ามามีส่วนร่วม	77	80.2	19	19.8

ตารางที่ 9 (ต่อ)

คำถาม	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13. การประชุม แลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์กร หน่วยงาน ชุมชน และประชาชนหรือ การทำงานในลักษณะเครือข่ายถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ของการมีส่วนร่วม	90	93.8	6	6.3
14. การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ให้กรรมการชุมชน และผู้แทนภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมทำประชาคมก็เพียงพอแล้ว ประชาชนทั่วไปไม่ต้องเข้าร่วมก็ได้	83	86.5	13	13.5
15. การตระหนักในบทบาท หน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบ ต่อสังคม และประเทศชาติ ถือเป็นหลักความรับผิดชอบ ที่ต้องกระทำ	94	97.9	2	2.1
16. การให้บริการหรือการแก้ปัญหาความเดือดร้อนส่วน ตัวของประชาชนซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ถือเป็น ความรับผิดชอบที่ต้องกระทำ	52	54.2	44	45.8
17. การได้รับการยอมรับและความพึงพอใจของผู้รับ บริการถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของหลักความรับผิดชอบ	90	93.8	6	6.3
18. ตามหลักความคุ้มค่า ต้องใช้งบประมาณอย่าง ประหยัดที่สุดเป็นลำดับแรก และคำนึงถึงผลงานที่ได้รับ เป็นลำดับรอง	49	51.0	47	49.0
19. การถ่ายโอนงานหรือยุบเลิกหน่วยงานที่ต้นทุนสูงให้ หน่วยงานเอกชนดำเนินการแทน เป็นรูปแบบหนึ่งในการ บริการเพื่อให้เกิดความประหยัดคุ้มค่า	65	67.7	31	32.3
20. หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม	94	97.9	2	2.1

3. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

3.1 การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคะแนนรวมการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มาหาค่าเฉลี่ย(Mean) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพงโดยรวมอยู่ในระดับสูง คือ มีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.98 ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลโดยรวม

ระดับการปฏิบัติงาน	คะแนนเฉลี่ย
สูง	3.98

3.2 การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกรายบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายบุคคลโดยนำคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนในการปฏิบัติงานของตนเองแต่ละคน 20 ข้อ มาหาค่าเฉลี่ย(Mean) แล้วนำค่าเฉลี่ย(Mean) ที่ได้จัดแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 ระดับ พบว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง อยู่ในระดับสูงมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 62.50 รองลงมาระดับสูงมาก ร้อยละ 29.17 ระดับปานกลาง ร้อยละ 8.33 ระดับต่ำและต่ำมากไม่มีเลย ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลจำแนกรายบุคคล

ระดับการปฏิบัติ	จำนวนคน	ร้อยละ
สูงมาก	28	29.17
สูง	60	62.50
ปานกลาง	8	8.33
ต่ำ	-	-
ต่ำมาก	-	-
รวม	96	100

3.3 การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกรายข้อ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพงรายข้อ จากคำถาม 20 ข้อ พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับสูงมากมี 4 ข้อ คือ ข้อ 5,4,12 และ 6 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 4.38,4.23,4.23 และ 4.22 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง มีเพียงข้อเดียว คือ ข้อ 17 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.30 ส่วนข้อที่เหลือได้คะแนนเฉลี่ยในระดับสูงทั้งหมด คือมีคะแนนเฉลี่ย 3.40 – 4.19 และไม่มีข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับต่ำ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 1.80-2.59 และระดับต่ำมากซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.79 ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล

การปฏิบัติ	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล						
	มากที่สุด คน(%)	มาก คน(%)	ปานกลาง คน(%)	น้อย คน(%)	น้อยที่สุด คน(%)	X	SD
1. หลีกเลี้ยงหรือหนีการ ประชุมที่ต้องเข้าร่วม	45 (46.9)	29 (30.2)	13 (13.5)	6 (6.3)	3 (3.1)	4.11	1.065
2. มาทำงานตรงตามเวลา สม่ำเสมอ	25 (26.0)	44 (45.8)	21 (21.9)	3 (3.1)	3 (3.1)	3.89	0.939
3. ให้บริการต่อประชาชน ผู้มารับบริการด้วย ไม่ตรีจิต	34 (35.41)	48 (50.0)	11 (11.5)	3 (3.11)	-	4.18	0.754
4. ให้บริการต่อประชาชน ทุกคนด้วยความเสมอ ภาค	36 (37.5)	49 (51.0)	9 (9.4)	1 (1.0)	1 (1.0)	4.23	0.747
5. ปฏิบัติงานอย่างมี จรรยาบรรณและมีความ ซื่อสัตย์สุจริต	49 (51.0)	35 (36.5)	11 (11.5)	1 (1.0)	-	4.38	0.729
6. ทำงานให้เทศบาลและ ประชาชนคุ้มค่างบค่า	36 (40.6)	40 (41.7)	16 (16.7)	1. (1.0)	-	4.22	0.757

ตอบแทนหรือเงินเดือน ตารางที่ 12 (ต่อ)							
การปฏิบัติ	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล						
	มากที่สุด คน(%)	มาก คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	น้อย คน(%)	น้อย ที่สุด คน(%)	X	SD
7. ทำงานที่ได้นัดหมาย กับประชาชนอย่างเต็ม ความสามารถตรงเวลา	23 (24.0)	51 (53.1)	14 (14.6)	6 (6.3)	2 (2.1)	3.91	0.907
8. แสดงอารมณ์กับผู้รับ บริการ	45 (46.9)	27 (28.1)	11 (11.5)	8 (8.3)	5 (5.2)	4.03	1.183
9. การพิจารณาความดี ความชอบมีความถูกต้อง เป็นธรรม	18 (18.8)	39 (40.6)	28 (29.2)	8 (8.3)	3 (3.1)	3.64	0.95
10. ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน	24 (25.0)	54 (56.3)	15 (15.6)	2 (2.1)	1 (1.0)	4.02	0.767
11. ทราบและปฏิบัติตาม มาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรมของเทศบาล	25 (26.0)	57 (59.4)	14 (14.6)	-	-	4.11	0.630
12. ทำงานด้วยความ โปร่งใส และสามารถให้ วางใจเพื่อนร่วมงานได้	35 (36.5)	51 (53.1)	7 (7.3)	3 (3.1)	-	4.23	0.718
13. ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	31 (32.3)	51 (53.1)	10 (10.4)	3 (3.1)	1 (1.0)	4.13	0.798
14. ให้บริการประชาชน ตามกำหนดขั้นตอนและ ระยะเวลาที่ประกาศให้ ประชาชนทราบ	27 (28.1)	52 (54.2)	13 (13.5)	4 (4.2)	-	4.06	0.765

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การปฏิบัติ	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล						
	มากที่สุด คน(%)	มาก คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	น้อย คน(%)	น้อย ที่สุด คน(%)	X	SD
15. เข้าร่วมประชุมในการกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ ของเทศบาล	25 (26.0)	42 (43.8)	20 (20.8)	8 (8.3)	1 (1.0)	3.85	0.940
16. ได้รับฟังการชี้แจงหลักเกณฑ์การทำงานและระเบียบต่าง ๆ ก่อนการประกาศใช้	9 (9.4)	43 (44.8)	37 (38.5)	7 (7.3)	-	3.56	0.765
17. มีการอบรมเรื่องจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม	16 (16.7)	22 (22.9)	35 (36.5)	21 (21.9)	2 (2.1)	3.30	1.058
18. ยอมรับข้อตำหนิ และวิธีแก้ไขหากปฏิบัติงานผิดพลาด	31 (32.3)	49 (51.0)	9 (9.4)	5 (5.2)	2 (2.1)	4.06	0.904
19. ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน	36 (37.5)	38 (39.6)	19 (19.8)	3 (3.1)	-	4.11	0.832
20. สามารถแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมต่าง ๆ ของเทศบาล	23 (24.0)	28 (29.2)	30 (31.3)	12 (12.5)	3 (3.1)	3.58	1.083

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามในส่วนของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 96 คน มีผู้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 โดยมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลทั้งหมด 47 ข้อความและข้อเสนอแนะอื่นๆ 6 ข้อความ ตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของบุคลากรเทศบาลในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ข้อความ	จำนวนข้อความ
การทำงานราบรื่นดีทุกอย่างดีแล้ว	10
ควรมีการอบรมบุคลากรเรื่องจิตสำนึกในการทำงานและการตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ	7
การสั่งงานไม่ค่อยชัดเจน	6
บุคลากรบางส่วนไม่ทราบข่าวสารภายในหรือทราบข่าวสารช้า	6
ความสามัคคีในองค์กรลดลง ความสัมพันธ์ระหว่างกองงานไม่ดี	6
การปฏิบัติงานของหัวหน้างานไม่เป็นธรรมาภิบาล	4
การมีส่วนร่วมของพนักงานและประชาชนยังไม่มีดี	2
การทำงานไม่ค่อยมีแผนงาน ไม่มีระบบ	2
ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน (คอมพิวเตอร์)	2
ให้ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างมีโอกาสเสนอความเห็น การจัดทำแผนและงบประมาณ	1
การจัดซื้อวัสดุราคาสูง เนื่องจากร้านค้าไม่หลากหลาย	1
อื่นๆ	6
รวม	53

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามจากประชาชน

1. ข้อมูลทั่วไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า

เพศชายร้อยละ 37.4 และ เพศหญิงร้อยละ 62.6

อายุระหว่าง 32 - 45 ปี มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 43.7 รองลงมาอายุระหว่าง 18-31 ปี ร้อยละ 31.1 อายุระหว่าง 46-59 ปี ร้อยละ 16.9 และ อายุ 60 ปี หรือมากกว่าร้อยละ 8.3

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวนมากที่สุดร้อยละ 37.4 รองลงมาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.6 ระดับอนุปริญญา ร้อยละ 22.3 และปริญญาตรีหรือสูงกว่าร้อยละ 9.7

อาชีพค้าขายมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 26.6 รองลงมาอาชีพรับจ้างร้อยละ 21.1 อาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 18.0 อาชีพรับราชการร้อยละ 13.1 อาชีพแม่บ้านร้อยละ 12.3 และอื่น ๆ ร้อยละ 8.9 ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของประชาชน

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	131	37.4
	หญิง	219	62.6
รวม		350	100
อายุ	18-31 ปี	109	31.1
	32-45 ปี	153	43.7
	46-59 ปี	59	16.9
	60 ปีหรือมากกว่า	29	8.3
รวม		350	100
การศึกษา	ประถม	107	30.6
	มัธยม	131	37.4
	อนุปริญญา	78	22.3
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	34	9.7
รวม		350	100
อาชีพ	เกษตรกรรม	63	18
	ค้าขาย	93	26.6

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
รับจ้าง	74	21.1
แม่บ้าน	43	12.3
รับราชการ	46	13.1
อื่น ๆ	31	8.9
รวม	350	100

2. ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

2.1 ความเป็นธรรมาภิบาลโดยรวม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง มาหาค่าเฉลี่ยรวม พบว่าระดับความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงโดยรวมอยู่ในระดับสูงคือมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.65 ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงโดยรวม

ระดับความเป็นธรรมาภิบาล	คะแนนเฉลี่ย	SD
สูง	3.65	0.25921

2.2 ความเป็นธรรมาภิบาลรายด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลรายด้าน โดยนำคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงรายด้าน แต่ละด้านมาหาค่าเฉลี่ย(Mean) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้จัดแบ่งกลุ่มเป็น 5 ระดับ พบว่า ความเป็นธรรมาภิบาลรายด้าน เป็นดังนี้

ด้านหลักความคุ้มค่า มีความเป็นธรรมาภิบาลในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.87 มากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น

ด้านหลักคุณธรรม มีความเป็นธรรมาภิบาลในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.86

ด้านหลักนิติธรรม มีความเป็นธรรมาภิบาลในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.74

ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีความเป็นธรรมาภิบาลในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย

ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความเป็นธรรมาภิบาลในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.37

ด้านหลักความโปร่งใส มีความเป็นธรรมาภิบาลในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.35 น้อยที่สุด เมื่อเทียบกับด้านอื่น

ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงรายด้าน

ด้าน	ระดับความเป็นธรรมาภิบาล	X	SD
หลักนิติธรรม	สูง	3.74	0.340
หลักคุณธรรม	ปานกลาง	3.86	0.364
หลักความโปร่งใส	สูง	3.35	0.403
หลักการมีส่วนร่วม	ปานกลาง	3.69	0.373
หลักความรับผิดชอบ	สูง	3.37	0.427
หลักความคุ้มค่า	สูง	3.87	0.390
รวม	สูง	3.65	0.259

2.3 ความเป็นธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลรวม 2 ด้าน คือ ด้านความโปร่งใส และด้านการมีส่วนร่วม โดยนำคะแนนรวมทั้ง 2 ด้านมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้จัดแบ่งกลุ่มเป็น 5 ระดับ พบว่า ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม มีความเป็นธรรมาภิบาลในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.52 ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม

ด้าน	ระดับความเป็นธรรมาภิบาล	X	SD
ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม	สูง	3.52	0.367

2.4 ความเป็นธรรมาภิบาลจำแนกรายข้อคำถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายข้อคำถาม โดยนำคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง แต่ละข้อคำถาม มาหาค่าเฉลี่ย(Mean) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้จัดแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 ระดับ พบว่า

ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือคำถามด้านหลักคุณธรรม ข้อ 2.5 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการเรียกร้องผลประโยชน์ของบุคลากรเทศบาลเพื่อแลกเปลี่ยนกับความสะดวกที่ได้รับ คะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยมากที่สุด 4.69 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับสูงมาก ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยรองลงมา คือคำถามด้านหลักนิติธรรมข้อ 1.5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการได้รับความเดือดร้อน จากการใช้กฎหมายของเทศบาล ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 4.66 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับสูงมาก และข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยเป็นลำดับ 3 คือคำถามด้านหลักความคุ้มค่าข้อ 6.1 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโครงการก่อสร้างต่างๆที่เทศบาลดำเนินการอย่างคุ้มค่า ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 4.27 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับสูงมาก ส่วนข้อคำถามที่ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 ลำดับสุดท้ายคือ คำถามด้านหลักความโปร่งใสข้อ 3.5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการติดตามประเมินความพึงพอใจของประชาชน ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.51 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับต่ำ รองลงมาคือคำถามด้านหลักความรับผิดชอบข้อ 5.5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการยอมรับคำติชมและยินดีแก้ไขหากการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 2.67 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 3 คือคำถามด้านหลักความโปร่งใสข้อ 3.4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสามารถของประชาชนในการตรวจสอบการทำงาน of เทศบาล ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 2.89 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 4 คือคำถามด้านหลักการมีส่วนร่วมข้อ 4.3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เทศบาลจัดให้กับประชาชน ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 3.04 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง และข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 5 คือคำถามด้านหลักความรับผิดชอบข้อ 5.4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงาน ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของเทศบาลได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 3.21 มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง

ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงจำแนกรายข้อคำถาม

ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นธรรมาภิบาล						X	SD
	สูงมาก คน(%)	สูง คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	ต่ำ คน(%)	ต่ำ มาก คน(%)			
1.หลักนิติธรรม								
1.1 การออก กฎหมายของเทศบาล เหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่น และตรงตาม ความต้องการของ ประชาชน	7 (2.0)	203 (58.0)	137 (39.1)	3 (0.9)	-	3.61	0.544	
1.2 เทศบาลมีการ ปรับปรุงกฎหมาย ต่างๆ เพื่อความ เหมาะสมอยู่เสมอ	5 (1.4)	122 (34.9)	184 (52.6)	39 (11.1)	-	3.27	0.669	
1.3 ท่านทราบข้อ กฎหมาย และระเบียบ ต่างๆ ที่เทศบาล ประกาศใช้	1 (0.3)	111 (31.7)	208 (59.4)	27 (7.7)	3 (0.9)	3.23	0.624	
1.4 ท่านให้ความ ร่วมมือ ปฏิบัติตาม กฎหมาย	13 (3.7)	308 (88.0)	25 (7.1)	3 (0.9)	1 (0.3)	3.94	0.407	
1.5 ท่านได้รับความ เดือดร้อน จากการใช้ กฎหมาย ของเทศบาล	251 (71.7)	82 (23.4)	15 (4.3)	1 (0.3)	1 (0.3)	4.66	0.602	

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นธรรมาภิบาล						
	สูงมาก คน(%)	สูง คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	ต่ำ คน(%)	ต่ำ มาก คน(%)	X	SD
2.หลักคุณธรรม							
2.1 บุคลากรของ เทศบาล ปฏิบัติตนใน สิ่งที่ถูกต้อง ดึงาม และซื่อสัตย์ สุจริต	8 (2.3)	201 (57.4)	133 (38.0)	7 (2.0)	1 (0.3)	3.59	0.587
2.2 เทศบาลให้ บริการแก่ประชาชนทุก ระดับ อย่างเท่าเทียม กัน	7 (2.0)	170 (48.6)	164 (46.9)	9 (2.6)	-	3.50	0.585
2.3 เทศบาลใช้ กฎหมายกับประชาชน ทุกคนอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม	2 (0.6)	222 (63.4)	122 (34.9)	4 (1.1)	-	3.63	0.517
2.4 เทศบาล ประชาสัมพันธ์ หรือ รณรงค์ ให้ประชาชน ยึดมั่นในหลักคุณธรรม	7 (2)	292 (83.4)	50 (14.3)	1 (0.3)	-	3.87	0.398
2.5 บุคลากรของ เทศบาลมีการเรียก ร้องผลประโยชน์จาก ท่าน เพื่อแลกเปลี่ยน กับความสะดวก	284 (81.1)	41 (11.7)	10 (2.9)	14 (4.0)	1 (0.3)	4.69	0.738

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นธรรมชาติ						
	สูงมาก คน(%)	สูง คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	ต่ำ คน(%)	ต่ำ มาก คน(%)	X	SD
3.หลักความโปร่งใส							
3.1 ท่านสามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตามช่องทางต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดให้	8 (2.3)	263 (74.9)	74 (21.1)	6 (1.7)	-	3.78	0.504
3.2 มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมาและประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้	6 (1.7)	261 (74.6)	74 (21.1)	9 (2.6)	-	3.75	0.521
3.3 ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่เทศบาลได้	9 (2.6)	279 (79.7)	52 (14.9)	10 (2.9)	-	3.82	0.507
3.4 ถ้าต้องการท่านสามารถขอตรวจสอบการทำงานของเทศบาลได้	2 (0.6)	75 (21.4)	161 (46.0)	106 (30.3)	6 (1.7)	2.89	0.773

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นธรรมชาติ						X	SD
	สูงมาก คน(%)	สูง คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	ต่ำ คน(%)	ต่ำ มาก คน(%)			
3.5 มีการติดตาม ประเมินความพึงพอใจ ของประชาชนอย่าง สม่ำเสมอ	5 (1.4)	24 (6.9)	149 (42.6)	138 (39.4)	34 (9.7)		2.51	0.818
4. หลักการมีส่วนร่วม								
4.1 ท่านได้รับทราบ ถึงการดำเนินงานหรือ กิจกรรมต่างๆ ของ เทศบาลอย่าง สม่ำเสมอ	53 (15.1)	252 (72.0)	40 (11.4)	5 (1.4)	-		4.01	0.569
4.2 การเปิดโอกาส และสนับสนุน ให้ ประชาชนได้เข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ ของ เทศบาล	20 (5.7)	298 (85.1)	31 (8.9)	1 (0.3)	-		3.96	0.395
4.3 ท่านเคยเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ ที่ เทศบาลจัดให้กับ ประชาชน	8 (2.3)	87 (24.9)	172 (49.1)	76 (21.7)	7 (2.0)		3.04	0.798

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นธรรมชาติ						
	สูงมาก คน(%)	สูง คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	ต่ำ คน(%)	ต่ำ มาก คน(%)	X	SD
4.4 เทศบาลมีกา รณรงค์ และ ประชาสัมพันธ์เพื่อ สร้างจิตสำนึกให้ ประชาชนมีส่วนร่วม อย่างสม่ำเสมอ	11 (3.1)	278 (79.4)	55 (15.7)	6 (1.7)	-	3.84	0.482
4.5 ความร่วมแรง ร่วมใจในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ของ บุคลากรเทศบาลเพื่อ ประชาชน	13 (3.7)	193 (55.1)	136 (38.9)	8 (2.3)	-	3.60	0.600
5. หลักความรับผิดชอบ							
5.1 ผู้บริหาร มีความ มุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติ งานให้บรรลุความ สำเร็จอย่างเต็มความ สามารถ	44 (12.6)	251 (71.7)	51 (14.6)	4 (1.1)	-	3.96	0.562
5.2 พนักงานเจ้า หน้าที่ มีความมุ่งมั่น และตั้งใจปฏิบัติงาน ให้บรรลุความสำเร็จ	14 (4.0)	201 (57.4)	129 (36.9)	6 (1.7)	-	3.64	0.589

อย่างเต็มความ สามารถ ตารางที่ 18 (ต่อ)							
	ระดับความเป็นธรรมาภิบาล						
ประเด็นคำถาม	สูงมาก คน(%)	สูง คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	ต่ำ คน(%)	ต่ำ มาก คน(%)	X	SD
5.3 บุคลากรของ เทศบาล ปฏิบัติงาน อย่างมีจิตสำนึกต่อ หน้าที่ โดยคำนึงถึง ประโยชน์ของผู้รับ บริการและส่วนรวม	5 (1.4)	128 (36.6)	210 (60.0)	7 (2.0)	-	3.37	0.551
5.4 ความสามารถ ในการดำเนินงาน ตาม หน้าที่และความรับผิดชอบ ของเทศบาล	5 (1.4)	82 (23.4)	245 (70.0)	17 (4.9)	1 (0.3)	3.21	0.556
5.5 หากการปฏิบัติ งานเกิดความผิด พลาดเทศบาลยอมรับ คำติชมและยินดีแก้ไข	4 (1.1)	32 (9.1)	179 (51.1)	113 (32.3)	22 (6.3)	2.67	0.775
6. หลักความคุ้มค่า							
6.1 มีการใช้ ประโยชน์ จาก โครงการก่อสร้างต่างๆ ที่เทศบาลดำเนินการ อย่างคุ้มค่า ตารางที่ 18 (ต่อ)	131 (37.4)	189 (54.0)	25 (7.1)	5 (1.4)	-	4.27	0.655

ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นธรรมภิบาล						
	สูงมาก คน(%)	สูง คน(%)	ปาน กลาง คน(%)	ต่ำ คน(%)	ต่ำ มาก คน(%)	X	SD
6.2 เทศบาลมีกร ปรับปรุงการทำงาน หรือระบบงาน เพื่อความสะดวกและ รวดเร็วในการให้ บริการ	16 (4.6)	290 (82.9)	38 (10.9)	6 (1.7)	-	3.90	0.463
6.3 เทศบาลมีกร ติดตามประเมินผลการ ทำงานและเปิดโอกาส ให้ประชาชนร่วมแสดง ความคิดเห็น	5 (1.4)	236 (67.4)	105 (30.0)	4 (1.1)	-	3.69	0.515
6.4 เทศบาลมี การนำเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัยมา ช่วยทำงานเพื่อให้เกิด ความประหยัดและลด เวลาในการทำงาน	7 (2.0)	284 (81.1)	49 (14.0)	8 (2.3)	2 (0.6)	3.82	0.520
6.5 การดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ของ เทศบาลมีความเหมาะ สม ไม่ฟุ่มเฟือย และ ได้ประโยชน์	9 (2.6)	232 (66.3)	97 (27.7)	10 (2.9)	2 (0.6)	3.67	0.603

2.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากแบบสอบถามในส่วนของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 350 คน มีผู้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 โดยมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลทั้งหมด 149 ข้อความและข้อเสนอแนะอื่นๆ 61 ข้อความ ตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของประชาชนในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ข้อความ	จำนวนข้อความ
ติชมและให้ปรับปรุงระบบเสียงตามสาย	27
ให้ปรับปรุงการบริการของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน	26
ให้ปรับปรุงคุณภาพระบบรักษาความสะอาด	20
เงินผู้สูงอายุไม่โปร่งใส ไม่ทั่วถึง	16
การทำงานทุกอย่างดีแล้ว	13
ให้ปรับปรุงการระดมความคิดเห็นในการทำแผนพัฒนา	8
การรับพนักงานให้เปิดกว้าง	6
บางกิจกรรมทำแล้วไม่คุ้มค่า	5
สมาชิกสภาเทศบาลควรเพิ่มบทบาทให้มากขึ้น	5
เก็บค่าขยะ ควรเก็บทุกบ้าน	2
ไม่ทราบกฎหมาย และระเบียบของเทศบาล	2
ให้เพิ่มความถี่การประเมินความพึงพอใจ	2
กิจกรรมได้ประโยชน์ไม่ทั่วถึง ได้เฉพาะกรรมการชุมชน	1
เจ้าหน้าที่พ่นหมอกควันทำงานไม่ค่อยรับผิดชอบ	1
จะตรวจสอบงานเทศบาลไม่เข้าใจช่องทางวิธีการ	1
อื่นๆ	75
รวม	210

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ผู้ศึกษาได้สรุป การศึกษาวิจัยเรื่อง “ การประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ” ตามลำดับดังนี้

1. บทย่อ
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ” ผู้ศึกษามีความมุ่งหมาย วิธิดำเนินการและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยย่อดังนี้

ความมุ่งหมาย

เพื่อทราบระดับความรู้ความเข้าใจ และระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง และทราบระดับความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลในความเห็นของประชาชนในเขตเทศบาล ตลอดจนเพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เป็น 2 กลุ่ม ประชากรกลุ่มแรก คือบุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง ซึ่งมีทั้งหมด 97 คน โดยกำหนดประชากรทั้งหมดยกเว้นนายกเทศมนตรีเป็นกลุ่มตัวอย่าง และประชากรกลุ่มที่ 2 คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลกำแพง จำนวน 3,361 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน สุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นด้วยความเห็นชอบของที่ปรึกษาซึ่งมีความเชี่ยวชาญ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี 2 ชุด โดยแบบสอบถามชุดแรกใช้เก็บข้อมูลจากบุคลากรของสำนักงานเทศบาลตำบลกำแพง ซึ่งแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนแรก สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และส่วนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ส่วนแบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้เก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกำแพง แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง และส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับ

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล แบบสอบถามทั้งสองชุด ซึ่งมีจำนวน 96 แบบสอบถาม และ 350 แบบสอบถาม จัดเก็บข้อมูลได้ครบจำนวนทั้งสองชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามซึ่งตรวจสอบข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window version 11.50 โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพงวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง เป็นข้อมูลจากคำถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยสรุป ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามเนื้อหา แล้วจัดลำดับความถี่ของคำตอบ

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บได้ทั้งหมด สรุปผลได้ว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 บุคลากรเทศบาล เป็นเพศชายร้อยละ 64.6 และเพศหญิงร้อยละ 35.4 มีอายุระหว่าง 32- 35 ปีมากที่สุด การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุดร้อยละ 34.4 และเป็นข้าราชการมากที่สุดร้อยละ 33.3

1.2 ประชาชน เป็นเพศชายร้อยละ 37.4 และเพศหญิงร้อยละ 62.6 มีอายุระหว่าง 3.2 - 45 ปีมากที่สุดร้อยละ 43.7 การศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุดร้อยละ 37.4 และอาชีพค้าขายมากที่สุดร้อยละ 26.6

2. ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

แบ่งระดับความรู้ความเข้าใจ ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง จากการศึกษาพบว่า

ระดับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง เมื่อวิเคราะห์จำแนกรายบุคคล พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับสูงมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 65.6 ระดับปานกลางร้อยละ 34.4 และระดับต่ำไม่มีเลย

3. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

แบ่งระดับการปฏิบัติงานออกเป็น 5 ระดับ คือระดับต่ำมาก ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงมาก จากการศึกษาพบว่า

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.98

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง เมื่อวิเคราะห์จำแนกรายบุคคลพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับสูงมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 62.50 รองลงมาในระดับสูงมากร้อยละ 29.17 ระดับปานกลางร้อยละ 8.33 ระดับต่ำและต่ำมากไม่มีเลย

4. ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

แบ่งความเป็นธรรมาภิบาลออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับต่ำมาก ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงมาก จากการศึกษาพบว่า

ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงโดยรวม อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 3.65

ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงรายด้าน พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า มีความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.87 มากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ด้านหลักคุณธรรมมีความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.86 ด้านหลักนิติธรรมมีความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.74 ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.69 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคมมีความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.37 และด้านหลักความโปร่งใสมีระดับความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.35 น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น

ความเป็นธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม พบว่า ความเป็นธรรมาภิบาลรวม 2 ด้าน อยู่ในระดับสูงโดยมีคะแนนรวมเฉลี่ย 3.52

ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงจำแนกรายข้อคำถาม พบว่าข้อคำถามที่ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือคำถามด้านหลัก

คุณธรรม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการเรียกร้องผลประโยชน์ของบุคลากรเทศบาล เพื่อแลกเปลี่ยนกับความสะดวกที่ได้รับ มีคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยมากที่สุด 4.69 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับสูงมาก ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงรองลงมา คือคำถามด้านหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการได้รับความเดือดร้อนจากการใช้กฎหมายของเทศบาล ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 4.66 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับสูงมาก และข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 3 คือคำถามด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโครงการก่อสร้างต่างๆที่เทศบาลดำเนินการอย่างคุ้มค่า ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 4.27 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับสูงมาก ส่วนข้อคำถามที่ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 ลำดับสุดท้ายคือ คำถามด้านหลักความโปร่งใส ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการติดตามประเมินความพึงพอใจของประชาชน ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.51 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับต่ำ น้อยรองลงมาคือคำถามด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการยอมรับคำติชมและยินดีแก้ไขหากการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 2.67 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 3 คือคำถามด้านหลักความโปร่งใส ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความสามารถของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 2.89 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 4 คือคำถามด้านหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เทศบาลจัดให้กับประชาชน ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 3.04 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง และข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 5 คือคำถามด้านหลักความรับผิดชอบต่อประชาชน ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ย 3.21 ความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

5.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากบุคลากรเทศบาล ที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นมากที่สุด 5 อันดับแรก เรียงตามลำดับดังนี้

การทำงานราบรื่นดีทุกอย่างดีแล้ว ควรมีการอบรมบุคลากรเรื่องจิตสำนึกในการทำงานและการตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ การสั่งงานไม่ค่อยชัดเจน บุคลากรบางส่วนไม่ทราบข่าวสารภายในหรือทราบข่าวสารช้า และความสามัคคีในองค์กรลดลงความสัมพันธ์ระหว่างกองงานไม่ดี

5.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากประชาชน ที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสนใจมากที่สุด 5 อันดับแรก เรียงลำดับดังนี้

ติชมและให้ปรับปรุงระบบเสียงตามสาย ให้ปรับปรุงการบริการของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน ให้ปรับปรุงคุณภาพพระบวรรักษาความสะอาด การพิจารณาเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุไม่ยุติธรรมและไม่ทั่วถึง และการทำงานทุกอย่างดีแล้ว

อภิปรายผล

จากการประเมินธรรมมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับสูง มีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 65.6 ระดับปานกลางร้อยละ 34.4 และระดับต่ำไม่มีเลย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ร้อยละ 60 ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพงมีระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ในระดับสูง สรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนด

ผลการประเมินที่ได้สอดคล้องกับการได้รับรางวัลธรรมาภิบาล ที่เทศบาลตำบลกำแพงได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3 ปีซ้อน และสะท้อนให้เห็นว่าสาเหตุหนึ่งของการได้รับรางวัลเนื่องจากบุคลากรของเทศบาลส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล อยู่ในเกณฑ์ดี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า เนื่องจากเทศบาลตำบลกำแพง มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรของเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ (เอกสารประกอบการประเมินการบริหารจัดการที่ดี ปี 2549) และเทศบาลตำบลกำแพงยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานจริง ทำให้บุคลากรของเทศบาลสามารถตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลได้ดี ประกอบกับการจัดประเมินครั้งนี้ ผู้ศึกษาจัดประเมินเมื่อเทศบาลตำบลกำแพงได้รับรางวัลธรรมาภิบาลแล้วถึง 3 ครั้ง และได้รับรางวัลพระปกเกล้าฯ แล้วถึง 2 ครั้ง ทำให้บุคลากรของเทศบาลทั้งหมด ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับเทศบาล เพื่อให้ได้รับรางวัลธรรมาภิบาล และรางวัลพระปกเกล้าฯ ได้สัมผัสกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับธรรมาภิบาลอย่างสม่ำเสมอ จนมีความรู้ความเข้าใจและเคยชินกับคำว่า ธรรมาภิบาล ทำให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้การที่บุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลต่ำสุดเพียงระดับปานกลาง โดยไม่มีบุคลากรเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับต่ำเลย สาเหตุเนื่องจากการได้สัมผัสกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเป็นเวลานาน ทำให้

บุคลากรระดับคนงานแม้จะมีความรู้สามัญในระดับเพียงประถมก็ยังสามารถเรียนรู้ และเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล จากประสบการณ์ และการปฏิบัติได้

2. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

พบว่า ในภาพรวม การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร เทศบาลตำบลกำแพง อยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.98 และเมื่อวิเคราะห์จำแนกรายบุคคลพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับสูงมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 62.50 รองลงมา ระดับสูงมาก ร้อยละ 29.17 ระดับปานกลาง ร้อยละ 8.33 ระดับต่ำ และต่ำมากไม่มีเลย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ว่าร้อยละ 80 ของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก สรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนด (ระดับสูง ร้อยละ 62.5 และสูงมาก 29.17 รวมร้อยละ 91.67)

ผลการประเมินที่ได้สอดคล้องกับรางวัลธรรมาภิบาล ที่เทศบาลตำบลกำแพงได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3 ปีซ้อน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า เนื่องจากเทศบาลตำบลกำแพง มีการจัดอบรมให้ความรู้ในหลักธรรมาภิบาลแก่บุคลากรเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมาภิบาลในระดับดี บุคลากรจึงมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อีกสาเหตุหนึ่งบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพงมีเป้าหมาย ร่วมกันอยู่ที่รางวัลธรรมาภิบาลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และรางวัลพระปกเกล้าฯ ซึ่งมีการจัดประกวดทุกปี ทำให้บุคลากรของเทศบาลต่างมุ่งมั่น ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อบริการให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่มีการร้องเรียน นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ของเทศบาลตำบลกำแพงที่กำหนดว่า “บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ยั่งยืน” เป็นความชัดเจนของเทศบาลตำบลกำแพง ที่กระตุ้นให้บุคลากรของเทศบาล ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด และสุดท้ายนโยบายของผู้บริหารที่แถลงต่อสภาเทศบาลตำบลกำแพง เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2547 ที่กำหนดให้วาระ “ 4 ปีต่อไปของการบริหาร เป็น 4 ปี แห่งการบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมชุมชน นำเทศบาลตำบลกำแพง มุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ยั่งยืน “ แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารที่ต้องการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ ทำให้บุคลากรของเทศบาลตำบลกำแพง ต้องมีความกระตือรือร้นรับนโยบายไปปฏิบัติเพื่อความสำเร็จขององค์กร

3. ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง

พบว่าในภาพรวมเทศบาลตำบลกำแพงมีความเป็นธรรมาภิบาล อยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.65 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนด เมื่อวิเคราะห์ความเป็นธรรมาภิบาลรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง มี 4 ด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน คือด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อวิเคราะห์ความเป็นธรรมาภิบาลจำแนกรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือคำถามด้านหลักคุณธรรม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการเรียกร้องผลประโยชน์ของบุคลากรเทศบาลเพื่อแลกเปลี่ยนกับความสะดวกที่ได้รับ ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงรองลงมา คือคำถามด้านหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการได้รับความเดือดร้อนจากการใช้กฎหมายของเทศบาล และข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 3 คือคำถามด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโครงการก่อสร้างต่างๆที่เทศบาลดำเนินการอย่างคุ้มค่า ทั้ง 3 คำถาม มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับสูงมาก ส่วนข้อคำถามที่ได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 ลำดับสุดท้ายคือ คำถามด้านหลักความโปร่งใส ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการติดตามประเมินความพึงพอใจของประชาชน มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับต่ำ น้อยรองลงมาคือคำถามด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการยอมรับคำติชมและยินดีแก้ไขหากการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 3 คือคำถามด้านหลักความโปร่งใส ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความสามารถของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 4 คือคำถามด้านหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เทศบาลจัดให้กับประชาชน และข้อคำถามที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยน้อยเป็นลำดับที่ 5 คือคำถามด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของเทศบาล คำถาม 4 ข้อหลังนี้มีความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง

ผลของการประเมินความเป็นธรรมาภิบาลในภาพรวมซึ่งอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับรางวัลธรรมาภิบาลที่เทศบาลตำบลกำแพงได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3 ปีซ้อน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า เนื่องจากพนักงานเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับในการทำงานของเทศบาล นอกจากนี้ทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภา ก็ยึดแนวทางธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ และยังคงควบคุมดูแลให้

พนักงานเทศบาลยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ส่วนการวิเคราะห์รายได้ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลรายด้านในระดับสูง สอดคล้องกับรางวัลธรรมาภิบาลที่ได้รับและสอดคล้องกับการวิเคราะห์จำแนกรายข้อคำถาม ซึ่งคำถามด้านหลักคุณธรรมได้รับคะแนนรายข้อสูงสุด รองลงมาคือคำถามรายข้อด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่าตามลำดับ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า เนื่องจากสังคมเทศบาลตำบลกำแพงเป็นสังคมขนาดเล็ก จำนวนครัวเรือนเพียงสองพันเศษประกอบด้วยพนักงานส่วนใหญ่เป็นบุคคลในพื้นที่ ทำให้ทุกคนรู้จักกันเกือบทั้งหมด มีความคุ้นเคย สนับสนุนกันเป็นการส่วนตัว การให้บริการต่าง ๆ จึงปฏิบัติเสมือนญาติมิตร ประกอบกับการให้การอบรมพนักงาน และการควบคุมการทำงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ทำให้ความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง นอกจากนั้นความเป็นธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมรวม 2 ด้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งผลการประเมินที่ได้สอดคล้องกับการประเมินองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น ที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สถาบันพระปกเกล้ามอบรางวัลแก่เทศบาล สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า เนื่องจากเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ร่วมรับทราบร่วมดำเนินการ และร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ กับประชาชนหรือชุมชน บุคลากรของเทศบาลก็ได้ร่วมแรงร่วมใจกันอย่างเต็มที่ ส่วนด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งได้รับคะแนนความเป็นธรรมาภิบาลระดับปานกลาง ถือได้ว่าไม่สอดคล้องกับรางวัลธรรมาภิบาลและรางวัลพระปกเกล้าที่ได้รับ แต่สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความเป็นธรรมาภิบาลจำแนกรายข้อคำถาม เนื่องจากในการวิเคราะห์รายข้อคำถามความเป็นธรรมาภิบาลรายข้อ 5 ลำดับสุดท้ายที่ได้คะแนนน้อยที่สุด เป็นด้านหลักความโปร่งใส 2 ข้อ และด้านหลักความรับผิดชอบ 2 ข้อ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่าเนื่องจากด้านหลักความโปร่งใส นั้น เทศบาลมีการติดตามประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนน้อยเกินไป คือประเมินเพียงปีละ 1 ครั้ง และประชาชนไม่ทราบวิธีการหรือขั้นตอนในการขอตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ประชาชนส่วนหนึ่งไม่สนใจติดตามการทำงานของเทศบาลทำให้ไม่ทราบระเบียบปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ซึ่งประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใส ในการทำงาน of เทศบาลได้ อีกสาเหตุหนึ่งอาจเนื่องจากการแต่งตั้งกรรมการจัดซื้อจัดจ้างจากภาคประชาชนยังไม่หลากหลายพอ ประชาชนไม่ติดตามข่าวสารทำให้ไม่ทราบขั้นตอนและกำหนดการต่าง ๆ จึงขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ทำให้เป็นเสมือนเทศบาลดำเนินการกันเอง ขาดความโปร่งใส ส่วนด้านหลักความรับผิดชอบต่อให้บริการของเทศบาลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน อาจยังมีความล่าช้าไม่ทัน

ใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการ ด้านการซ่อมแซมสาธารณูปโภคอาจยังไม่รวดเร็วพอ อันเนื่องมาจากจำนวนบุคลากรและงบประมาณมีจำกัด อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ด้านหลักความรับผิดชอบได้ระดับคะแนนปานกลาง อาจเนื่องจากประชาชนผู้มารับบริการหรือร้องทุกข์ ในเรื่องต่าง ๆ แล้วเทศบาลให้การบริการไม่ดีพอหรือเกิดความผิดพลาด เมื่อประชาชนติติงหรือขอให้แก้ไขเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยยอมรับและแก้ไขให้ไม่รวดเร็วพอ

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

บุคลากรของเทศบาลเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง โดยส่วนหนึ่งเสนอว่าการบริหารจัดการดีแล้ว ซึ่งอภิปรายผลได้ว่าบุคลากรส่วนนี้มีความพึงพอใจในการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล อีกส่วนหนึ่งเสนอแนะว่าควรมีการอบรมบุคลากรเรื่องจิตสำนึกในการทำงานและการตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นว่าการอบรมบุคลากรที่เทศบาลดำเนินการอยู่แล้วยังไม่เพียงพอ บุคลากรส่วนนี้อยากให้มีการอบรมสร้างจิตสำนึกในการทำงานมากกว่าเดิม อีกส่วนหนึ่งเสนอปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับความไม่ชัดเจนในการสั่งงาน ซึ่งคงจะหมายถึงการสั่งงานในระดับหัวหน้างานไปสู่การปฏิบัติบางครั้งไม่ชัดเจนทำให้การปฏิบัติงานสับสน อีกส่วนหนึ่งแนะนำว่าบุคลากรบางส่วนไม่ทราบข้อมูลข่าวสารภายใน หรือรับทราบล่าช้า สาเหตุที่เป็นเช่นนี้คงเนื่องมาจากข่าวสารในการนัดหมายหรือการนัดประชุมรวมของเทศบาลไม่ได้กำหนดตารางการประชุมล่วงหน้าชัดเจนทำให้บางครั้งบุคลากรในระดับพนักงานจ้างทั่วไป ซึ่งทำงานอยู่นอกสถานที่หรือทำงานในชุมชนไม่ทราบข่าวสารส่วนนี้ และอีกส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าความสามัคคีในองค์กรลดลง ซึ่งอภิปรายสาเหตุได้ว่าในปีที่ผ่านมาเทศบาลตำบลกำแพงได้มีการเพิ่มบุคลากรกองงานต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะประเภทพนักงานที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเพิ่มจากเดิม 14 คน เป็น 28 คน และพนักงานจ้างเพิ่มจากเดิม 40 คน เป็น 50 คน ทำให้องค์กรมีขนาดใหญ่ขึ้น แต่ละกองงานมีบุคลากรมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกองงานสามารถช่วยตัวเองได้มากขึ้น การช่วยเหลือกันระหว่างกองงานลดลงทำให้ดูเหมือนว่าความสามัคคีในองค์กรลดลง

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกำแพงเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามหลักธรรมาภิบาล โดยส่วนหนึ่งเสนอว่าให้ปรับปรุงคุณภาพเสียงตามสายของเทศบาลเนื่องจากบางจุดเสียงค่อย และบางจุดเสียงดังเกินไป ซึ่งในส่วนนี้เป็นปัญหาด้านเทคนิคที่เทศบาลเองก็ทราบและพยายามแก้ไขอยู่แล้ว สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากลำโพงที่ติดตั้งมีระยะห่างกันเกินไป ทำให้ต้องเร่งความดังของเสียงเพื่อให้ได้ยินทั่วถึง ประชาชนที่อยู่ใกล้ลำโพงมากเสียงจะดังมาก ที่อยู่ห่างออกไปเสียงจะดังค่อยลง และลำโพงบางตัวที่อยู่ปลายสายเสียงจะดังค่อยเนื่องจากกำลังส่งของเครื่องขยายไม่เพียงพอ อีกส่วนหนึ่งเสนอให้ปรับปรุงการบริการของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน โดย

เห็นว่าพนักงานไม่ยิ้มแย้ม บางคนพูดจาไม่ไพเราะ ไม่ค่อยมีจิตสำนึกและไม่ค่อยตั้งใจทำงาน ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ผู้รับบริการได้สัมผัสกับการให้บริการของเทศบาล ซึ่งในส่วนนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของบุคลากรของเทศบาลบางส่วน ที่อยากให้เทศบาลอบรมบุคลากรในเรื่องจิตสำนึกในการทำงานและการตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ อีกส่วนหนึ่งเสนอให้ปรับปรุงคุณภาพระบบรักษาความสะอาด เนื่องจากเห็นว่า พนักงานจัดเก็บขยะยังทำงานไม่ค่อยเรียบร้อย ไม่ตรงต่อเวลา พนักงานกวาดขยะไม่ค่อยรับผิดชอบต่อคุณภาพของงานที่ทำ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพนักงานปฏิบัติยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน และยังไม่เห็นว่าการติดตามควบคุมการทำงานของผู้รับผิดชอบยังต้องปรับปรุงแก้ไข อีกส่วนหนึ่งเสนอปัญหาในเรื่องการพิจารณาเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุไม่ยุติธรรมและไม่ทั่วถึง ซึ่งในส่วนของความยุติธรรมนั้นตรวจสอบแล้วทราบว่าเกิดจากความผิดพลาดในการทำงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลในการพิจารณารายชื่อรอบแรก ซึ่งนำรายชื่อมาจากการสำรวจของกรรมการชุมชน โดยไม่ได้นำรายชื่อผู้สูงตามทะเบียนราษฎรมาพิจารณา ทำให้มีผู้สูงอายุบางส่วนที่ไม่เดือดร้อนมากนัก ได้รับการพิจารณาให้ได้รับเงินช่วยเหลือด้วย แต่ในการพิจารณาเพิ่มเติมรอบหลัง เทศบาลได้ตั้งกรรมการพิจารณาจากทุกภาคส่วนและพิจารณาจากรายชื่อจากทะเบียนราษฎรทำให้การพิจารณาครอบคลุมมากขึ้น และโปร่งใสขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ ซึ่งเทศบาลได้รับการอุดหนุนจากองค์กรปกครองท้องถิ่นส่วนหนึ่ง และเทศบาลได้จัดงบประมาณของเทศบาลเองเพิ่มเติมให้อีกส่วนหนึ่ง ก็ยังไม่สามารถพิจารณาช่วยเหลือผู้สูงอายุของเทศบาลทั้งหมดได้ครบจำนวน ปัจจุบันเทศบาลมีรายชื่อผู้สูงอายุตามทะเบียนราษฎร 552 คน และเทศบาลสามารถพิจารณาช่วยเหลือได้เพียง 213 คน เท่านั้น และประชาชนอีกส่วนหนึ่งเสนอแนะว่าการทำงานทุกอย่างดีแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนนี้มีความพึงพอใจในการทำงานของเทศบาล

สรุปในภาพรวมของการประเมินธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูลในครั้งนี้ ผลการประเมินที่ได้ในทุกมิติมีความสอดคล้องกันทั้งหมดไม่ว่าความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาล และความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลในมิติที่ประเมินจากผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ประชาชนได้รับ ทุกมิติอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ซึ่งผลการประเมินที่ได้สอดคล้องกับรางวัลธรรมาภิบาลที่เทศบาลได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3 ปีซ้อน และสอดคล้องกับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลกำแพงได้รับจากสถาบันพระปกเกล้า 2 ปีซ้อน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นเทศบาลธรรมาภิบาลจริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินที่ได้ สรุปได้ว่าเทศบาลตำบลกำแพงมีความเป็นธรรมาภิบาลจริงซึ่งผลการประเมินที่ได้เป็นการประเมินในแนวกว้าง แต่เมื่อมาพิจารณาในแนวลึกจะพบว่าความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงอยู่ในระดับสูงเท่านั้น ยังสามารถพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงที่สุดได้ การพัฒนาความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงให้ถึงระดับสูงที่สุดนั้น ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรพัฒนาคุณภาพบุคลากรเทศบาล โดยเพิ่มความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และเสริมสร้างความสำเร็จในองค์กรโดยเฉพาะบุคลากรระดับผู้ปฏิบัติ ซึ่งอาจดำเนินการโดยการจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้ จัดการศึกษาดูงานให้แก่บุคลากร ในการจัดอบรมสัมมนาควรทำเป็นประจำเมื่อมีโอกาส เช่น อาจเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายให้ความรู้ในรอบที่มีการประชุมประจำเดือนของบุคลากร

2. การประชาสัมพันธ์และให้ข่าวสารแก่บุคลากรภายในองค์กร ควรจัดเป็นบอร์ดประชาสัมพันธ์หรือป้ายประกาศภายใน เพื่อแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ ให้บุคลากรรับทราบ

3. ควรมีการประเมินความพึงพอใจเฉพาะงานบริการแต่ละประเภท โดยจัดแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจสำหรับผู้รับบริการทุกคน เพราะนอกจากจะทำให้ได้ทราบความพึงพอใจในการให้บริการแล้ว การประเมินความพึงพอใจนี้ จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการดีขึ้น เนื่องจากผู้ให้บริการต้องให้บริการที่ดีเพื่อผลการประเมินความพึงพอใจที่ดี และผลการประเมินที่ได้ยังสามารถนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการบริการให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุด

4. ควรเร่งปรับปรุงแก้ไขระบบการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพเสียงของระบบเสียงตามสาย และรูปแบบการจัดรายการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ควรเพิ่มระบบการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยจัดทำเป็นบอร์ดประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลนำเสนอตามจุดสาธารณะทั่วไป เช่น สถานีรถโดยสาร ตลาดสด วัด มัสยิด และร้านกาแฟ นอกจากนี้ควรปรับปรุงการให้และรับข้อมูลข่าวสารทางอินเตอร์เน็ตให้มีความเป็นปัจจุบัน เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับเทศบาลอีกทางหนึ่ง

5. ในด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมจากประชาชนในเขตเทศบาลอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงขั้นตอนและวันเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับงานต่าง ๆ

6. ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรหาวิธีให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลหรือร่างเทศบัญญัติงบประมาณให้มากขึ้น เช่น หลังจากระดมความคิดเห็นในภาพรวมแล้ว อาจทำประชาพิจารณ์รายละเอียดของแผนพัฒนาหรือร่างเทศบัญญัติงบประมาณ โดยสัญจรไปตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในระดับรากหญ้าได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนพัฒนาหรือร่างเทศบัญญัติงบประมาณ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

เพื่อให้การพัฒนาความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพง ขึ้นถึงระดับสูงสุด ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปว่า

1. ควรศึกษาปัจจัยที่จะยกระดับความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกำแพงให้ขึ้นถึงระดับสูงสุด
2. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ควรศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลกำแพงทั้งในส่วนบุคลากรเทศบาล และของประชาชน เพื่อพัฒนาให้พนักงานและประชาชนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลกำแพงกับเทศบาลอื่น ๆ ที่ได้รับรางวัลธรรมาภิบาลว่ามีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของตำบลกำแพงให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น. (2548). แบบประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี 2548.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541, กันยายน). “ธรรมนูญภาคเมือง: บทบาทภาคีเมือง,” รัฐสภาสาร 46. , 1-65.
- ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์. (2543). กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี. ในการปกครองที่ดี (Good Governance). กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์
- ชวาล แพรัตกุล. (2526). สุขศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2541). Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา – การปฏิรูปการเมือง. ม.ร.พ. 2541.
- เทศบาลตำบลกำแพง. (2548). 2 ปีเกียรติ เทศบาลตำบลกำแพงอำเภอละงู จังหวัดสตูล 2547 – 2548.
- เทศบาลตำบลกำแพง. (2549). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศมณฑลตำบลกำแพง.
- เทศบาลตำบลกำแพง. (2549). เอกสารประกอบการประเมินการบริหารจัดการที่ดีปี 2549.
- ทวีศักดิ์ สุทกวาทีน. (2542, กันยายน-ธันวาคม). “การประเมินผล,” วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน 8 (3), 71-78 .
- ธาริยา เสาวรัญ. (2542). ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของข้าราชการต่อระบบประกันคุณภาพกรณีศึกษา : ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ภาคใต้. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). ธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กู่หมายนะประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- นฤมล ทับจุมพล. (2541). แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ธรรมนูญแห่งชาติ” . ในการจัดการปกครอง(Governance). บรรณาธิการ ม.ร.ว.พฤษิธาณ ชุมพล, 15-31. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

- เบญจวรรณ วันดีศรี. (2546). การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.) สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. (2546). ธรรมาภิบาล หลักการ ความเป็นไปได้และการมีส่วนร่วม.
- ประเวศ วะสี. (2542). ยุทธศาสตร์ชาติ.กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมธนาคารออมสิน. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.).2543.การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance)รายงานประจำปี 2541-2543. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ประสิทธิ์ ดำรงชัย. (2542). ทิศทางประเทศไทยในการสอนธรรมาภิบาลและแก้ไขปัญหายุติคอร์รัปชัน.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2529). ปัญหาและแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารเทศบาลไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2523). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2539). การวิจัยประเมินผล :หลักการและกระบวนการ. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ : หจก.บีเจ. เพลทโปรเซสเซอร์.
- พูนิจ ปิยะอนันต์. (2541). บทบาทของงานตรวจสอบภายในกับการกำกับดูแลกิจการ. กรมบัญชีกลาง 39.
- ไพศาล ชโนวรรณ. (2547). การประเมินแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนตำบลน้ำน้อย. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธุ์. (2546). ความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอปะจันท์จาคม จังหวัดปราจีนบุรี. สำนักบัณฑิตอาสาสมัครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ยุทธนา ททรัพย์สมบูรณ์. (2539). ความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการสาธารณะที่ได้รับจากสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบสุขาภิบาลสองแห่งในจังหวัดสกลนคร. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2538). รีเอ็นจิเนียริง ระบบข้าราชการไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2539). การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2541, มิถุนายน [16]. "ธรรมรัฐคืออะไร," มติชน ,6.

- วรภัทร ไตชนะเกษม. (2541). การสร้าง Good Governance ในภาคเอกชน. กรมบัญชีกลาง 39 : 19-28.
- วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. (2549). คู่มือปฏิรูปท้องถิ่น 2549 “เกียรติภูมิท้องถิ่น”
- วิศรา รัตนสมัย. (2543). การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชน เกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระ ไชยธรรม. (2542). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2541). จากวิกฤตสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (กลุ่มที่4) ธรรมชาติการพัฒนาที่ยั่งยืน การสัมมนาวิชาการ TDRI ประจำปี 2541, 11-12 ธันวาคม, ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซีดี, จังหวัดชลบุรี.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). รายงานการวิจัยการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2546). รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว .
- สถาบันพระปกเกล้า. (2548). รายงานวิจัยการประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี ความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนปี 2548.
- สยมพร ปุณณาคม.(2541). การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลัก พ ร ะ พุ ท ธิ ศาสนา. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์. (2547). คำแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลกำแพงต่อสภาเทศบาลตำบลกำแพง : เทศบาลตำบลกำแพง .
- สุนี ผลดีเยี่ยม. (2546). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สุดจิต นิมิตรกุล. (2543). กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี (Good Governance). กรุงเทพฯ : บพิการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.). (2543). การบริหารกิจการบ้านเมืองและ
สังคมที่ดี(Good Governance) รายงานประจำปี 2541-2543. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- อภิงค์ัญญา วงษานุกัศน์. (2543,พฤศจิกายน). “การปฏิรูปรัฐสภาไทยตามหลักการปกครองที่ดี,”
รัฐสภาสาร 48.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). มุมมองนายอานันท์. กรุงเทพฯ : มติชน.
- อมรา พงศาพิชญ์ และนิตยา ภัทรลีระตะพันธ์. (2541). “องค์การให้ทุนเพื่อประชาสังคมใน
ประเทศไทย.” ใน รายงานผลการวิจัยเรื่อง”องค์การให้ทุนเพื่อประชาสังคมในประเทศ
ไทย” กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, Charles W.(1979) . The Place of Principles in policy Analysis. American
Political Science Review.LXXIII (September)
- Rossi,Pcster H., and Howard E.Freeman. (1974). Evaluation: A Systematic
Approach. 5th .Ed. Newbury Park.California : Stage Publications Inc.,
- The Express India Group. (1977). Democracy vs good governance. [cited 28 March
2001]. Available from [http://www.expressindia.com/ie/daily/19970816/
22850163.html](http://www.expressindia.com/ie/daily/19970816/22850163.html);INTERNET.
- The Urban Governance Initiative. (1999). Suggested Indicators of Good Urban
Governance. [cited 24 January 2001]. Available from [http://www.tugi.apdip.net/
Indicators%20Book/Contents.htm](http://www.tugi.apdip.net/Indicators%20Book/Contents.htm):INTERNET.
- Weiss. Thomas G. (2000) . “Governance Good governance and global governance :
conceptual and actual Challenge”. Third World Quarterly 2

ภาคผนวก

เลขที่.....
วันที่.....

แบบสอบถาม
ประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลและการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลกำแพง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อนำผลลัพธ์ไปใช้ในการศึกษาวิจัยทางวิชาการเท่านั้น เพราะฉะนั้นคำตอบของท่านถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความสำคัญและเป็นประโยชน์แก่ทางราชการเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอให้อตอบคำถามข้างล่างนี้ตามความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบของท่านทั้ง ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและถือเป็นเกียรติที่ได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

18-31 ปี 32-45 ปี

46-59 ปี 60 ปีหรือ

มากกว่า

3. การศึกษา

ป ร ะ ถ ม ค อ ก ข อ

มัธยมศึกษา

อนุปริญญา ปริญญา

ตรีหรือมากกว่า

4. ท่านเป็นบุคลากรของเทศบาลประเภท

- ข้าราชการ พนักงาน
 จ้างตามภารกิจ
 พนักงานจ้างชั่วคราว สมาชิก
 สภา
 ทีมบริหาร

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล
 คำชี้แจง ท่านมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล
 เพียงใด ตอบตามความเข้าใจของ
 ท่านที่เป็นจริง

ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. ธรรมาภิบาลหมายถึง ระบบการบริหารจัดการ หรือการปกครองที่ดี ซึ่งสามารถสร้างความเป็นธรรมและความสมดุล แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง		
2. หลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลดีกับการบริหารจัดการภาครัฐเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้กับภาคเอกชนได้		
3. การบังคับใช้กฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ กับทุกคนอย่างยุติธรรม เสมอภาค ถือเป็นหลักนิติธรรมอย่างหนึ่ง		
4. โดยหลักนิติธรรม การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ต้องทันสมัย คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม		
5. ตามหลักนิติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่และมีความขยันอดทน		
6. การไม่เลือกปฏิบัติ ให้ความสำคัญกับทุกคนอย่าง		

เท่าเทียมกันถือเป็นหลักคุณธรรมอย่างหนึ่ง		
7. หลักคุณธรรมในองค์กร เป็นการจ้ดระบบงานภายในเพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรเท่านั้นไม่จำเป็น้องคำนึงถึงบุคคลอื่นหรือประชาชนก็ได้		
8. การรณรงค์ให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ถือเป็นหลักคุณธรรม		
9. การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบได้ถือเป็นหลักการของความโปร่งใส		
10. การทำงานในองค์กร เมื่อมีการนำเสนอข้อมูลหรือขั้นตอนการทำงานสาธารณะก็นับว่าโปร่งใสแล้ว ไม่จำเป็น้องมีการตรวจสอบอีกหากสาธารณชนต้องการ		

ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
11. การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ถือเป็นหลักความโปร่งใส		
12. การกำหนดนโยบาย แนวทางการบริหาร การปฏิบัติงานในองค์กร เป็นบทบาทของระดับผู้บริหาร หัวหน้างาน หัวหน้าฝ่ายเท่านั้น ไม่จำเป็น้องให้ออกาสใจห้ที่ระดับลงไ้มามีส่วนร่วม		
13. การประชุม แลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์กร หน่วยงาน ชุมชน และประชาชน หรือการทำงานในลักษณะเครือข่าย ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วม		
14. การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ให้กรรมการ		

ชุมชน และผู้แทนภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมทำประชาคมก็เพียงพอแล้ว ประชาชนทั่วไปไม่ต้องเข้าร่วมก็ได้		
15. การตระหนักในบทบาทหน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และประเทศชาติ ถือเป็นหลักความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ทุกคนพึงปฏิบัติ		
16. การให้บริการหรือการแก้ปัญหาความเดือดร้อนส่วนตัวของประชาชน ซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ถือเป็นความรับผิดชอบต่อองค์กร		
17. การได้รับการยอมรับและความพึงพอใจของผู้รับบริการถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของหลักความรับผิดชอบต่อ		
18. ตามหลักความคุ้มค่า ต้องใช้งบประมาณอย่างประหยัดที่สุดเป็นลำดับแรก และคำนึงถึงผลงานที่ได้รับเป็นลำดับรอง		
19. การถ่ายโอนงานหรือยุบเลิกหน่วยงานที่ต้นทุนสูงให้หน่วยงานเอกชนดำเนินการแทนเป็นรูปแบบหนึ่งในการบริการเพื่อให้เกิดความประหยัดคุ้มค่า		
20. หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม		

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล

คำชี้แจง ท่านได้รับทราบหรือมีพฤติกรรมการปฏิบัติดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดตอบตามความเป็นจริง

ประเด็นคำถาม	พฤติกรรมการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หลีกเลียงหรือหนีการประชุมที่ต้อง					

เข้าร่วม					
2. มาทำงานตรงตามเวลาสม่ำเสมอ					
3. ให้บริการต่อประชาชนผู้มารับ บริการด้วยไมตรีจิต					
4. ให้บริการต่อประชาชนทุกคนด้วยความ ความเสมอภาค					
5. ปฏิบัติงานอย่างมีจรรยาบรรณและ มีความซื่อสัตย์					
6. ทำงานในเทศบาลและประชาชนผู้ศรัทธา กับค่าตอบแทนหรือเงินเดือน ค่าจ้าง					
7. ทำงานที่ไต่ต้อมหมายกับประชาชน อย่างเต็มความ สามารถและตรงเวลา					
8. แสดงอารมณ์กับผู้รับบริการ					
9. การพิจารณาความดีความชอบ มี ความถูกต้อง เป็นธรรม					
10. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่พี่น้อง ประชาชน					
11. ทราบและปฏิบัติตามมาตรฐาน ทางคุณธรรม และจริยธรรมของ เทศบาล					
12. ทำงานด้วยความโปร่งใส และสามารถ ไว้วางใจเพื่อนร่วมงานได้					
13. ร่วมกิจกรรมต่างๆอย่างสม่ำเสมอ					
14. ให้บริการประชาชนตามกำหนด ขั้นตอนและระยะเวลาที่ประกาศให้ ประชาชนทราบ					

	พฤติกรรมกาปฏิบัติ
--	-------------------

ประเด็นคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. เข้าร่วมประชุมในการกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบต่างๆ ของเทศบาล					
16. ได้รับฟังการชี้แจง หลักเกณฑ์การทำงานและระเบียบต่าง ๆ ก่อนการประกาศใช้					
17. มีการอบรมเรื่องจิตสำนึกคุณธรรมจริยธรรม					
18. ยอมรับข้อตำหนิ และยินดีแก้ไขหากปฏิบัติงานผิดพลาด					
19. ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน					
20. สามารถแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุมต่างๆ ของเทศบาล					

ส่วนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
 คำชี้แจง โปรดเขียนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
 ในการปฏิบัติงานของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 เลข
 ที่.....
 วันที่.....

**แบบสอบถาม
 ประเมินความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาล
 ตำบลกำแพง**

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อนำผลลัพธ์ไปใช้ในการศึกษาวิจัยทางวิชาการเท่านั้น เพราะฉะนั้นคำตอบของท่านถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความสำคัญและเป็นประโยชน์แก่ทางราชการเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอให้ตอบคำถามข้างล่างนี้ตามความเป็นจริงมากที่สุด คำตอบของท่านทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและถือเป็นเกียรติที่ได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ที่กำหนดให้หรือ
 เติมข้อความลงในช่องว่างให้

สมบูรณ์

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18-31 ปี

32-45 ปี

46-59 ปี

60 ปีหรือ

มากกว่า

3. การศึกษา

☐	มัธยมศึกษา	☐	ประถมศึกษา
☐	อนุปริญญาตรีหรือมากกว่า	☐	ปริญญา
4. ☐	ประกอบอาชีพหลัก	☐	ค้าขาย
☐	เกษตรกรรม	☐	แม่บ้าน
☐	รับจ้าง	☐	อื่นๆ
☐	รับราชการ	☐	

.....

ส่วนที่ 2 ความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล
กำแพง
คำชี้แจง ให้ท่านกำหนดความเป็นธรรมาภิบาลของ
เทศบาลในการดำเนินงานตามประเด็น คำถาม
ตอบตามที่เป็นจริง

ประเด็นคำถาม	ความเป็นธรรมาภิบาล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.หลักนิติธรรม	-	-	-	-	-
1.1 การออกกฎหมายของเทศบาล เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และตรง ตามความต้องการของประชาชน					
1.2 เทศบาลมีการปรับปรุงกฎหมาย ต่างๆ เพื่อความเหมาะสมอยู่เสมอ					
1.3 ท่านทราบข้อกฎหมาย และระเบียบ ต่างๆ ที่เทศบาลประกาศใช้					
1.4 ท่านให้ความร่วมมือ ปฏิบัติตาม กฎหมาย					
1.5 ท่านได้รับความเดือดร้อน จากการ ใช้กฎหมาย ของเทศบาล					
2.หลักคุณธรรม	-	-	-	-	-
2.1 บุคลากรของเทศบาล ปฏิบัติตนใน สิ่งที่ถูกต้อง ดึงาม และซื่อสัตย์ สุจริต					
2.2 เทศบาลให้บริการแก่ประชาชนทุก ระดับ อย่างเท่าเทียมกัน					
2.3 เทศบาลใช้กฎหมายกับประชาชน ทุกคน อย่างเสมอภาค และเป็นธรรม					

2.4 เทศบาลประชาสัมพันธ์ หรือ รณรงค์ ให้ประชาชน ยึดมั่นในหลักคุณธรรม					
2.5 บุคลากรของเทศบาล มีการเรียกร้อง ร้องผลประโยชน์จากท่าน เพื่อแลก เปลี่ยนกับความสะอาด					

ประเด็นคำถาม	ความเป็นธรรมาภิบาล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. หลักความโปร่งใส	-	-	-	-	-
3.1 ท่านสามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตามช่องทางต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดให้					
3.2 มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมาและประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้					
3.3 ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่เทศบาลได้					
3.4 ถ้าต้องการท่านสามารถขอตรวจสอบการทำงานของเทศบาลได้					
3.5 มีการติดตามประเมินความพึงพอใจของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ					
4. หลักการมีส่วนร่วม	-	-	-	-	-
4.1 ท่านได้รับทราบถึงการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ					
4.2 การเปิดโอกาสและสนับสนุน ให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล					
4.3 ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลจัดให้กับประชาชน					

4.4 เทศบาลมีการรณรงค์ และ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ					
4.5 ความร่วมแรง ร่วมใจในการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากร เทศบาลเพื่อประชาชน					

4

ประเด็นคำถาม	ความเป็นธรรมาภิบาล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. หลักความรับผิดชอบ	-	-	-	-	-
5.1 ผู้บริหาร มีความมุ่งมั่นและตั้งใจ ปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จอย่าง เต็มความสามารถ					
5.2 พนักงานเจ้าหน้าที่ มีความมุ่งมั่น และตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุความ สำเร็จอย่างเต็มความสามารถ					
5.3 บุคลากรของเทศบาล ปฏิบัติงาน อย่างมีจิตสำนึก โดยคำนึงถึง ประโยชน์ของผู้รับบริการและส่วน รวม					
5.4 ความสามารถในการดำเนินงาน ตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ของ เทศบาล					
5.5 หากการปฏิบัติงานเกิดความผิด พลาดเทศบาลยอมรับคำติชมและ ยินดีแก้ไข					
6. หลักความคุ้มค่า	-	-	-	-	-

6.1 มีการใช้ประโยชน์ จาก โครงการก่อสร้างต่างๆ ที่ เทศบาลดำเนินการอยู่หรือไม่					
6.2 เทศบาลมีการปรับปรุงการ ทำงานหรือระบบงาน เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการ ให้บริการ					
6.3 เทศบาลมีการติดตามประเมินผล การทำงานและเปิดโอกาสให้ ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น					
6.4 เทศบาลมีการนำเครื่องมือ เครื่อง ใช้ที่ทันสมัยมาช่วยทำงานเพื่อให้เกิด ความประหยัดและลดเวลาในการ ทำงาน					
6.5 การดำเนินกิจกรรมต่าง ของ เทศบาลมีความเหมาะสม ไม่ ฟุ่มเฟือย และได้ประโยชน์					

5

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่น ๆ
คำชี้แจง โปรดเขียนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
ในการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล
กำแพง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายสัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์
วันเดือนปีเกิด	5 กุมภาพันธ์ 2496
สถานที่เกิด	ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1234 หมู่ที่ 3 ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นายกเทศมนตรีตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล
พ.ศ. 2510	

- พ.ศ. 2513 สำเร็จการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3
จากโรงเรียนกำแพงวิทยา อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- พ.ศ. 2515 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5
จากโรงเรียนเบญจมบพิตร กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2519 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต
(วท.บ.)สาขาเคมีวิศวกรรม จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2550 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(ศศ.ม.)สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม
จากมหาวิทยาลัยทักษิณ